

VIAȘTARUL

Revista liceului Spiros Haret

SUMARUL:

DINU PILLAT	Impresii
Prof. IL. ALMĂJEANU	Către Liciniu (versuri)
OCTAVIAN CĂPĂȚINĂ	Vindecarea profesorului Cernat
AL. M. PALEOLOGU	Pictura Română Contemporană
OANA DOBROVICI	Prima zi de studenție
LULI AUGUST	Ali?... Akî?... Ahmed?... (versuri)
MIRCEA STĂNCULESCU	Victorii în trecut
DINU GRIGORIU	Amintiri
DUMITRU LAMBRU	Vânt de iarnă (versuri)
DINU MANOLE	Intâmplare
M. ST.	Și totuși..
ALEXANDRU DIMITRIU-BORCA	Mântuirea
MIRON I. ANTONESCU	Despot-Vodă și dramele lui Delavrancea

CRONICA LITERARĂ

RADU PRETORIAN	«Dintr'un vârf de tufan» de Al. Ștefanopol
NIKY PETIT	«Caiet» (versuri) de Al. O. Teodoreanu

CRONICA PLASTICĂ

GEORGE MINDEN	Expoziția maestrului Nișescu
-------------------------	------------------------------

CRONICA DRAMATICĂ

SORIN ARMĂȘESCU	Teatrul Ligii Culturale: «Hoții» de Schiller
---------------------------	--

CRONICA ȘTIINȚIFICĂ

SCHWARK KURT	Unde
	Jocuri — Informațiuni literare

„VLĂSTARUL“
REVISTA LICEULUI „SPIRU HARET“
DIRECTOR: PROF. V. V. HANEȘ

COMITETUL DE ELEVI :

CĂPAȚINĂ O., CHIRICEANU AL., LALESCU TRAIAN, MEITANI M., PALEOLOGU AL.,
PATRULIUS R., STÂNCULEȘCU I., ZAMFIRESCU M.
ALEXANDRESCU D., BĂDULEȘCU O., CERNOVODEANU ION, DOBROVICI I., LAMBRU
D., MANOLE AL. DINU, MAGIARI I., IONESCU I., MINDEN G., NICULESCU DAN,
PRETORIAN R., STÂNCULESCU M., TĂTĂRESCU M., PILLAT D.

Redacția și Administrația:
LICEUL „SPIRU HARET“, STRADA ITALIANA Nr. 31 * BUCUREȘTI

ABONAMENTE: PE UN AN 40 LEI
8 LEI * ACEST NUMAR * 8 LEI

VIAȘTARUL

Revista liceului Spiru Haret

Impresii

Te uiți în vitrina cu jucării dela „Cartea Românească“.

Ți s'a deschis parcă odată cu vederea ei, o fereastră luminoasă, spre viața basmului copilăriei.

Trenuri, vapoare, armate de soldați de plumb, jucării de tot felul, toate își trezesc odată în amintire, imagini uitate, și te prind în mreaja întoarcerii în timp, când și tu mic, te jucai pe jos, în odaie, făurind acolo, lumea miniaturală a copilăriei tale.

...Dar e frig, ninge, e târziu, și mai e de târguit.

Pleci grăbit mai departe, păstrând în suflet, o senzație ciudată, ca atunci când ai răsfoit nostalgic, un album vechi de fotografii și te-ai regăsit cu ochii străini de acura, în chipurile de altă dată...

În fața universității, un orb tremurând de frig își întinde mâna uscățivă, spre mila semenilor săi.

Dar lumea de pe stradă este grăbită.

Și în ajunul nașterii Domnului, numai fulgii mari și albi cad domol pe mâna orbului, care așteaptă, așteaptă mereu, în veșnicia întunericii lui său.

Înainte să te întorci acasă pentru cină, mai intri și într'o biserică.

În tăcerea și atmosfera biblică dinăuntru, doar câte un credincios mai vine grăbit ca să aprindă o lumânare și să plece.

Te apleci să săruți icoana, pe care este slănjaci sugrăvită nașterea Mântuitorului. E atâta mistică în simbolul evocator al scenei, în cât aproape fără voie, din meschinăriile vieții zilnice, gândul îți vâslește smerit cu milenii în urmă, când într'o noapte, poate tot ca aceasta, steaua luminoasă a călăuzit păstori și magi la nocea în care răsare Fiul Omului.

Ieși din biserică, recules, pășind parcă din altă lume.

Ninsoarea a conținut.

De undeva se aud glasuri de colindători.

Este parcă ceva arhaic, patriarhal, de mit în versurile cartilenei bătrânești.

Incet, te întorci în noapte spre casă.

Zăpada îți scârție sub pași.

Sus, pe cerul vânat și senin scapără puzderii de stele — dar lipsește de demult, de demult de tot, tocmai acea stea, care a crainicit lumii nașterea unui Mântuitor, și lumina curată a căreia, o așteaptă, o așteaptă mereu întunecimea sufletului tău.

DINU PILLAT

CĂTRE LICINIU

(*Horatius, Ode II, X*)

Fericit vei fi, scumpul meu Liciniu
nu mânând mereu tot în larg, înainte,
nici prea mult ținând, de-a furtunii teamă.
Tot în spre țărături.

Cclea cea de mijloc de aur este:
drumul ei bătându-l, nu-ți căde parte
nici-un trist bordeiu ca să ai, nici pismă'n
scumpe palate.

Sgâlțâți de vânt mai de grab'sunt pinii
falnici și'n prăvală mai grea se surpă-un
turn înalt și trăsnete cad mai des pe
culme de munte.

Pregătită-aibi mintea de întorsul vremii;
teamă să-ai la bine și'n zile grele
cumpătul îți ține: Trimite Joe
ierni mohorâte,

dar tot el le ia; dacă azi nu-i soare,
altfel fi-va mâine; nu 'ntinde 'ntr'una
arcul, ci cântec de liră-aduce
Zeul Apollo.

Curajos și tare să fii, când cumpeni
grele-ți stau în față, dar și cuminte
strânge-ți pânza, când cu putere-o umflă
vânt prea prichnic.

Trad. de Prof. IL. ALMAJEANU

Vindecarea profesorului Cernat

Tropăe grijuliu în fața vitrinei, scuturându-și paltonul pudrat de zăpadă și intră repede în farmacie, stârnind clopoțelul agățat de-asupra ușii. E hotărât de-astă dată profesorul pensionar Ilie Cernat, e hotărât cu tot dinadinsul. O să-i pue la punct pe chimist. Cum adică, fiindcă's prieteni de ani și ani, de când învățau împreună în streinătate, să îndrăznească... A'ntrecut orice măsură. Până aici! Ce-l tot ia peste picior, n'are dreptul să-și îngrijească de sănătatea lui, așa cum se pricepe? S'o piardă, când atâta i-a mai rămas? Ori supără pe cineva? A... nu! Mai bine... n'o să-i mai calce pragul dacă iar o'n-cepe. Se duce la farmacia lui Comșa, în ciudă să-i facă... Nu, asta n'o poate îndura. Pentru nimic în lume!

De lângă balanța ce-și leagă nepăsătoare platanele, asistentul îi dă cuviincios bună ziua. Dece l-a salutat tânărul atât de ceremonios, se întreabă Ilie Cernat. Oare știe? Își bate joc de el? Iar acuma mestecă atent prafuri într'un mojar. Se face că nu-l vede, parcă n'ar ști că-i aici. Își ascunde fața, sigur, sigur! Nu vrea să i se cetească pe chip surâsul ironic ce nu și-l poate reține. Mânios, fostul profesor îi întinde mâna, doar l-o face să-și ridice capul. Nu zărește nici umbră de surâs. Că bine se mai preface! Și înciudat îl întreabă:

— Doctorul nu-i pe-acasă?

— Trebuie să vină îndată; s'a dus doar până la poștă.

— Ei, dacă-i așa, uite, îl aștept până s'o-ntoarce.

Asistentul îi ajută să-și desbrace paltonul gros, căptușit cu blană. Il poștește să ia loc pe un scaun. Ilie Cernat însă preferă să se așeze lângă sobă, rezemat de teracota înfierbântată.

Intră un țaran infofolit într'un cojoc alb cași sprincenele lui stufoase, presărate cu zăpadă. Se tângue să fecioru-său bolește, că-l ține un junghiu la piept de nu poate răsufla. Asistentul caută într'un saltar și îi întinde câteva sinapisme Rigollot. Ii spune cu răbdare, odată, de două ori:

— Uite, de seară, moi în apă o hârtie dintr'astea și i-o pui pe piept, unde zici dumneata bade că-l împiedecă la respirație. I-o lași așa, cât poate el s'o rabde. Pe urmă îi ungi cu puțină vaselină. Ai acasă? Nu? Să-ți dau eu o cutiuță.

Țaranul, fâstăcit, mai întreabă odată, ca nu cumva să se încurce. Iese apoi mulțumind.

Fără să-și dea seama, ochii urmăresc borcanele ordonat înșiruite pe rafturi. Își amintește astfel din nou de purtarea chimistului. Încercat. Și-a râs de el ca de un copil. Asta n'o uită și nici n'o poate îndura, Totuși ține să-i facă vre-un rău doctorului. Prieten atât de vechi! Să pară că n'a observat? Nu imposibil. Trebuie să-i arate farmaciului că a descoperit viclenia. Dar cum?

Ilie Cernat se frământă fără să izbutească. Nu găsește nimic. Dacă ar iscodi pe asistent. Poate n'a fost decât o greșală, deși s'a întâmplat boacăna de tot, ca să nu dea de bănit. Ori cum, poate află câte ceva, așa, din vorbă în vorbă.

— Ce-o fi cu doctorul că nu mai vine? Are de gând să'ntârzie. Dar asistentul nu-l aude. Plecat de-asupra unei sticlucțe, picură dintr'o pipetă stropi incolori, numărându-i atent, în șoaptă... doi, trei... cinci... opt, nouă. Scutură apoi bine preparatul, adresându-se profesorului:

— Parcă ați întrebat ceva.

— Da, mă miram că nu se întoarce doctorul și... se intrerupse uitându-se la ceasul mare din perete, atârnat de-asupra ușii... și cam de mulțisor aștept.

— Mai stați câteva minute. Acuș o să fie aici. S'o fi întâlnit cu cineva, l'o fi oprit la vorbă. Dar trebuie să sosească îndată.

— Mda, nda... Tărăgănește cuvintele. Nu-i place cum a început. Mai bine să'ntrebe de-a dreptul:

— Când venise Gheorghe, ieri după masă, doctorul fusese plecat dela farmacie?

— Doar pentru vre-o jumătate de ceas. Asistentul răspunde și tot odată își vede de treaba lui. Lipește pe sticlucța pe care o scuturase mai înainte, eticheta cu indicația „Intern", brodată în roș pe margini și purtând en-têtul farmaciei.

— Nu mult după ce s'a întors domnul doctor a venit și Gheorghe al dumneavoastră. Se intrerupe, moaie condeiu în călimară, transcrie numărul rețetei, data și specifică „o linguriță într'un pahar cu apă înainte de masă". Adaugă apoi:

— Adusese un plic.

— Și cine mi-a preparat medicamentele? se răstește fostul profesor.

— Chiar domnul doctor, se apără asistentul ocupat cu învelirea sticlucței în hârtie subțire roz.

— Numai dumnealui.

— Și medicul, Vasiliu, a mai trecut pe-aici?

— Aproape în fiecare zi.

— Ei și ce spunea de mine? Că mie nu prea-mi vorbea bucuros. Să nu mă descurajeze, probabil.

— Era de părere că v'ați intoxicat. Și încă grav. Se temea să nu vă piardă.

— Zău? Mai exagera și el.

— Deloc. Medicamentele prea multe, luate des, fără socoteală, doboară chiar și-un organism zdravăn.

— Nu mai spune! Adică eu luam doctorii fără socoteală?!

— Vai de mine, m'ați înțeles greșit. Nu mă refeream la dumneavoastră. Făceam o constatare generală.

— În orice caz, eu înțeleg să-mi îngrijesc sănătatea. Așa cum mă pricep.

— Medicul și domnul doctor cred dintoc-mai că v'o ruinați.

— Și dacă eu socot într'altfel? Uite, aici e buba. Ține să mă convingă morțiș că el are dreptate. Mă cicălește veșnic. Cum îi calc pragul, mă ia în primire. Că așa, că pe dincolo... până mă scoate din sărite. Ba că să mă las de mania doctoriilor că nu-mi mai vinde nimica. Ba că o să mă omor dacă o duc tot așa. În sfârșit, ne certăm de pomană. Nici el n'a izbutit să mă înțeleagă și nici eu pe el. Astăzi iar o să ne răfuim, parcă văd. Și abia aștept.

Asistentul se apropie de vitrină privind în stradă. Ninge neobosit. Pe celălalt trecuar îl zărește pe farmacist, coborând dinspre Primărie.

— Vine și domnul doctor.

— Bravo! Bine că s'a gândit să mai dea și pe-acasă.

Profesorul Cernat se pregătește ca pentru o luptă, decis să nu se lase înfrânt. Iși taie o figură veselă, întâmpinându-l pe farmacist prietenește.

— Ei, ei, bine-ai venit, bine-ai venit! Dar pe unde-mi umbli de mă lași să te-aștpt atâta vreme?

— Am întârziat și eu o leacă la poștă. Mă întâlnisem cu Vasiliu și tocmai despre tine vorbeam. Dar să lăsăm nimicurile. Cum te simți? Mai bine? Nu m'ași fi așteptat să te găsească aici. Mi-ai făcut o surpriză...

— Mare, mare de tot, știu. Mă credeai încă la pat și când colo... Ha, ha... Ce te uiți la mine atât de mirat? Scoate-ți mai întâi paltonul.

— Că bine zici. Farmacistul incremenise văzându-și prietenul, uitând și să se desbrace.

— Și ce-ți spunea Vasiliu de mine? Mă vorbea de rău, presimt.

— Ce-i drept nu prea de bine. Te ocăra, nu șagă.

— Iar tu-i țineai isonul. Altfel nici că se putea.

— Văd că-ți arde de glumă. Nu vrei să înțelegi și pace! Habar n'ai ce'nseamnă...

— Mă rog ție, nu începe iar și iar cu aceiași și mereu aceiași polologhie. Mi-e lehamite de cât am tot auzit-o. Pe de rost o știu. Pot s'o spun în locul tău, la fel ca tine.

— Lasă acuma, încetează. Mai bine ai căuta să pricepi câtă dreptate am eu, decât să mă maimuțărești fără folos...

— Asta tot din program face parte. E încheierea. Vrei să mă omori și azi. De câte ori viu pe-aici, începi la fel și la fel: „Nu vrei să înțelegi și pace. Habar n'ai ce înseamnă o doctorie. Și te mai crezi savant. Te îndopi cu medicamente. Măcar de-ai avea ceva, să te doară un dinte baremi. Nimic. Zdravăn tun. Alții se cred bolnavi, se vaită, se îngrijesc. Tu nici atâta. Il întrebi: te doare undeva, simți ceva, ți-e rău? Da de unde! Și de doctorii nu se lasă, fără pricină ia într'una. Cași când”...

— Ho, ho, oprește! Sau vrei să te'ntreci cu băeții dela liceu, foștii tăi elevi? Spui lecția de par'căi fi unul dintre dâșii. Și tot ca ei o pricepi.

— Ba să mă ierți, ceva mai binișor.

— Nu prea cred...

Se întrerupse. Intrase un târgoveț. Venise după rețeta pe care-o preparase asistentul. Ia s'icluța și plătește. Il întreabă apoi câteva cuvinte pe farmacist. Doctorul îi face semn din cap că nu. Ii dă unele lămuriri.

— Cum îți spuneam, nu prea cred... înodă doctorul firul vorbei de unde se rupsese...

— Și ce notă-mi dai dacă-ți spun...

— A nu! Pentru recitarea lecției, adică maimuțăreală, cu toată bună voința, trei. Așa că te sfătuesc, renunță.

— O să-ți pară rău. Am de gând să...

— Zău? Nu se prinde. La Comșa nu te duci tu pentru nimica toată.

— Da nici nu vorbeam de el. Altceva e. Tot surpriză.

— Mă iei pe de departe, cași când ai avea de gând să te lași de doctorii. Așa surpriza ași înțelege și eu!

— Și dacă-i tocmai asta?

— E he! Mi-ai făgăduit-o de vre-o două-trei ori, dar parcă te-ai ținut de cuvânt? După câteva zile, iar la mine, să-mi ceri altele.

— De astă dată nu glumesc. M'am hotărât. Pentru un ti mp, de încercare, renunț la ma-

4 • Vlastarul

nie, cum ai botezat-o tu. Să vedem cum mi-o prii și pe urmă, mai știi? poate îți fac pe plac.

— Dar ce ți-a venit, așa, dintr'odată, din senin?

— Să-ți explic. Mi-a spus asistentul că nu lipsea mult să mă prăpădesc. Am fost mai aproape de mormânt decât mi-ași fi închipuit eu.

— Chiar așa. Vasiliu într'o vreme pierduse nădejdea că te înzdrăveneste.

— Și mie să-mi ascundă tot!... In sfârșit, m'a impresionat puternic. Știi că țin la viață. Doctoriile pentru ca să-mi păstrez sănătatea le luam. Dar dacă îmi strică, dacă îmi fac rău, renunț pentru o vreme.

Farmacistului nu-i venea să-și creadă ochilor. Profesorul Ilie Cernat tămăduit! Vindecat de meteahna lui! Cât încercase să-l convingă și fără folos. Și-acum pe neașteptate! Emoționat își strânge prietenul la piept, îl bate vesel pe umăr, îl laudă și-l încurajează.

— Mare bucurie-mi faci, Ilie! Trec împreună în odaia de alături. Poruncește slujnicei să le facă la amândoi cafele negre. Se așează la masa de lângă fereastră. Profesorul pe canapea, doctorul pe un scaun. Dar dintr'o dată farmacistul își aduce aminte: venirea lui Gheorghe ieri seara, pachetul cu care plecase... nu, îl trage pe sfoară Ilie Cernat, joacă o țară. Și izbucnește supărat:

— Minți. minți, te prefaci.

— Eu? Ce ți se năzare?

— Și Gheorghe? Gheorghe ce căuta? Ce căuta? Socoți că mă înșeli pe mine? Nu, minți, minți.

— Liniștește-te că mă scoți din sărite. Îți lămuresc îndată și de ce l-am trimis pe Gheorghe și de ce iarăși începusem să iau doctorii, de cum m'am simțit mai bine.

— Hai spune. Te ascult.

— Nu credeam că din pricina intoxicației căzusem la pat. Eram sigur că Vasilescu îmi ascunde ceva. Viclean cu mine? Ți-o coc cu nenșorule! Și când mi-a trecut criza, am îngrijit singur de mine, cum mă pricepeam eu: doctorii. Vasilescu nu-și dădea seama. Părea încântat că mă vindec pe zi ce trece. Ba încă se lauda că mă căutase cu pricepere, că nu mai mulțumită lui scăpasem. Ce știa el? Doctoriile săracele! Iar ascară îi poruncisem lui Gheorghe să-mi aducă altele, cele care le înșirasem pe listă. Aveam de gând să încep o cură nouă, după obiceiul meu.

— Iar când ai aflat dela asistent, că Vasilescu nu glumește de fel, te-ai cumințit... râde farmacistul îmbunat. Il privește pe Ilie Cernat ca pe un copil care nu cunoaște încă taina lui Moș Crăciun. Dar nu-i poate ascunde ade-

vărul, acum mai ales, când a promis că renunță la medicamente. Tocmai atunci slujnica aduce pe-o tavă două cești de cafea neagră. Le așează pe masă. Farmacistul îi face semn fostului profesor să guste, iar când rămân singuri reia vorba:

— De altfel...

— Ei, ce-i?

— Dar nu te superi?

— Se poate... Mă mir că mă întrebi.

— Inchipuește-ți, Vasiliu știa că nu urmezi prescripțiile lui.

— Asta-i culmea! Dar nu înțeleg cum...

— Nici eu!... afirmă farmacistul cu jumătate de gură. Îi promisese medicului să păstreze secretul și voia să se țină de cuvânt.

— Ba tare mi se pare că nu-i tocmai, tocmai cum spui.

— Cum adică?

— Foarte simplu: îmi ascunzi ceva.

— Ți s'o fi părând. Dece să mă bănuiești pe degeaba? Mă mir că-ți trece prin gând una ca asta...

— Las-o, las-o! stai de vorbă în fiecare zi cu Vasiliu despre mine și să nu fi aflat... Prea e de tot.

— Dacă nu mă crezi, treaba ta. Dovezi nu-ți pot aduce. Ar trebui să-ți ajungă însă vorbele mele. De nu...

— Nu te mai amări acuma pentru un fleac. Uite, m'ai convins, te las în pace... și drept dovadă soarbe din cafea.

Din farmacie intră asistentul. Aduce rețeta de plată pentru lumina electrică. Farmacistul examinează cifrele, trece în coridor să verifice contorul. I se aude vocea: „Da mult s'a mai consumat luna asta!” Se întoarce, deschide cassa de bani și-i întinde asistentului suma datorită. Intors la masă își notează în carnetul de buzunar cheltuielile. Controlează cu altele. Pare nemulțumit:

— Aproape dublu decât în Octombrie. Cam prea tare se scurtează zilele iarna asta la mine!

— Fiindcă veni vorba de datorii... prinse ocazia Ilie Cernat... ia spune-mi cât mă costă rețetele pe care mi le-ai preparat de când m'am îmbolnăvit? Să ți le achit, că pe urmă uit de ele.

— Lasă pe altă dată. Ai oricând vreme.

— Nu, nu, acuma.

— Da nu te grăbi așa frate, nu dau Turcii.

— Ți-e greu să socotești, sau ce ai de te codești atâta?

— N'am chef astăzi.

— Dă-i asistentului să calculeze.

— A nu, nici așa. Farmacistul răspunde tot mai încurcat. Se încearcă în vorbe. Nu știe cum

să procedeze. Bani de data asta nu-i poate lua lui Ilie Cernat. Ar fi adevărată excocherie. Să spună că nu-l costă nimic, n'o să-l creadă și pe bună dreptate: rețete scumpe, și nu una, două... atâtea!... De unde până unde gratuit? O să priceapă numai decât că nu-i lucru curat. Mai bine să-i spue. În definitiv pe Vasiliu ce-o să-l coste? Nu face nici un rău la nimeni.

— Uite ce s'a întâmplat...

— Aha, e ceva la mijloc!

— Da. Trebuie să recunosc. Ascultă: Imprejurările ne-au silit pe mine și pe Vasiliu, să procedăm prin viclenie față de tine. Altfel nu se putea. Ar fi însemnat să te omorâm. Intre două rele, am ales ceiace ni s'a părut amândoroșă preferabil. Să nu ne judeci decât închipuindu-ți că te-ai fi găsit în locul nostru.

— Atâtea pregătiri... se enervă profesorul Cernat, nerăbdător să afle mai degrabă taina... Treci dintr'o dată la fapte. Lasă scuzelc. Înțeleg prea bine. Haide spune.

— Îți fac pe plac. Farmacistul se întrerupe totuși nehotărît. Soarbe până la fund ceașca de cafea. Ezitând reîncepe: În două vorbe. Iată: în locul rețetelor pe care le cereai tu, îți trimeteam cu totul altceva: pseudo-medicamente.

— De neînchipuit! Și te răbda inima să-ți răzi de mine fără pic de...

— Când era în joc viața ta, mă mai uitam eu la fleacuri! Dacă ți-aș fi preparat sumedeniile de rețete descoperite de tine prin revistele de medicină, ehe, acuma nu mai vorbeam noi împreună... Și zău, Ilie, te rog, așa, prietenește renunță odată la publicațiile nemțești. De acolo vine meteahna ta. Găseai în paginile celea blestemate, numai sfaturi și îndrumări, bune să-ți ruineze sănătatea când te-apuci să le urmezi fără socoteală, închipuindu-ți că te-or vindeca de orice... cum ai făcut tu. Ai văzut unde-ai ajuns!

— Adică la indoxicație.

— Sigur. Și cât a trebuit să lupte bietul Vasiliu ca să alunge otrava din organism. Tu nici nu voiai să auzi când îți spunea să încetezi cu doctoriile, măcar pentru un timp. N'a fost posibil să te convingem. Și atunci, ca să te salvăm, am recurs la medicamentele false, încensive. Tu încântat, noi mulțumiți. N'aveai de unde să știi că ne serveam de un șiretlic.

— Intr'adevăr era imposibil... aprobă Ilie Cernat și înghite nervos ultimele picături de cafea.

— Nu-i așa? Nici nu-ți închipui cât îmi pare de bine că te-am salvat chiar împotriva voinței tale, fără știrca ta, fără să bănuim nimic, nimic.

— Și crezi că nu știam nimic, chiar nimic?... izbucni profesorul, sufocat de atâtea așteptare încordată. Urmărise convorbirea stăpânindu-și tot mai greu indignarea, cu cât presupunerile sale se adevereau, treptat, treptat justificate. Ascultase clocotind de mânie destăinuirea de bună voce a farmacistului. Acum aflase ce-l interesa. Nimic nu-i rămăsese ascuns. Își explica fiecare nedumerire, înțelesese toate dedesubturile. Futea să smulgă înșfârșit masca purtată atât de trudnic.

— Nu înțeleg... murmură farmacistul, uluit de schimbarea pe care-o cetea pe fața lui Ilie Cernat.

— Nu pricepi că v'am descoperit? Că observasem înșelătoria voastră? Voiam numai să aflu dela tine dacă nu greșisem cumva. Mi-ai arătat că aveam dreptate, perfectă dreptate, că v'ați răs de mine, de un bolnav!

— Era în joc viața ta, Ilie. Pentru binele tău...

— A, mai încape vorbă! Sigur că pentru binele meu... Zi-i omului că vrei să-l salvezi și poți să-ți bați joc de el cum îți place... e în interesul lui! Noroc că v'am dat de gol...: Iată cum: Aseară îl îndemnam pe Niță, băiețandru lui Gheorghe, să'nghită o bulină pentru tuse. Chihăia sârmanul de-ți făcea milă. I'am spus s'o înghită repede, să n'o țină în gură că se topește și are gust rău. Mai strașnic s'a înspăimântat. Dăduse pe gât un pahar cu apă și bulinul tot pe limbă rămăsese.. Ii știi cât de greu iau doctoriile oamenii la țară: neobișnuiți... Mă uit la Niță, nu stupește amărăca? Mirat îl întreb. El răspunde că n'are nici un gust. Ei drăcie! Socoteam că poate din nebagare de seamă n'ai pus praful într'o bulină. Nu-i nimic, se'ntâmplă. Mă gândesc să desfac alta, 'o deșert în puțină apă. O dă de dușcă iute, nici n'are când simți că-i amar. Când colo, ia praful de unde nu-i. Deschid altele, nimic... De necrezut! Le-am cercetat pe toate, una câte una, la fel. Și bulinele tu le-ai preparat! Anume n'ai pus nimic înăuntru. Bătae de joc. Asta e! Toată noaptea n'am închis ochii. Mă zvârcoleam agitat. Iar azi, indignat peste măsură, n'am mai putut rămâne acasă, cu toate că Vasiliu nu-mi dădu-se voce să ies. Te-am surprins pe când nici nu gândeai. Am văzut-o prea bine când te-ai întors dela poștă, degeaba te împotrivești. Mă credeai la pat... și-acuma îmi spui că și bulinele și celelalte doctorii, toate's „pseudo-medicamente“... nu, nu pot să rابد o asemenea batjocură.

Farmacistul ascultă linistit și nu răspunde. N'are ce să răspundă. Zărnice ar încerca să mai adauge vre-un cuvânt, n'ar avea nici un folos. Altădată, când îi va trece, da. Acuma

prea s'a enervat profesorul, i-ar răspunde în doi peri, ar ține-o înainte pe-a lui, nu va ceda. Il privește cu compătimire. Cernat își îmbracă paltonul cu gesturi nervoase. Doctorul îl conduce până la ușă.

— Înainte de-a pleca îți spun să n'ai nici o grijă, pentru o vreme voi renunța la doctorii, fiindcă ți-am făgăduit-o. Mă țin de cuvânt și în ce privește revistele de medicină, n'o să le mai cetesc... vrea să încheie împăciuitor fostul profesor, strivindu-și mânia în pumnii strânși de-l ustură, ascunși în buzunarele paltonului.

— Ar fi o fericire. Vei pierde obiceiul de-a lua medicamente și-o să constați că-ți merge mai bine fără ele, că nu-ți priesc... face o ultimă încercare farmacistul.

— Nu mă întrerupe te rog. Rezultatul postului îl cunosc de pe-acum. Prea m'am învățat cu doctorii ca să o pot duce altfel. După un timp voi reîncepe să le iau Totuși revistele n'o să le mai consult nici atunci.

— Adevărat ?

— Îți pterait, deși nu văd ce importanță are faptul.

— Fără ele sunt sigur, da, sigur, că te vei dezbara și de mania asta nesuferită.

— N'o să-mi mai trebuiască revistele fiindcă m'a msăturat de rețete. O să întrebunțez de-acum înainte doar preparate străine. Vin în cutii împachetate gata, nici nu risc să mă intervină mâna binefăcătoare a farmacistului...

— Omule, ce-ai de gând ? Vino-ți în fire ! Te omori, te omori ! Înțelege odată, pentru numele lui Dumnezeu !... tresare uluit farmacistul, izbit pe nepregătite de-un asemenea răspuns.

— Ba s'aștept să mă 'nbolnăvesc și pe urmă să mă caut ! Îți foarte mulțumesc pentru sfat. Și pleacă, izbind ușa, de dărdăe geamurile.

Fulgii care se năpustesc harnici de sus îl ascund repede și doctorul, rămas incremenit lângă ușa trântită violent, curând nu-l mai zărește.

OCTAVIAN CAPAȚINA

Pictura Română Contemporană

— Asociația „Arta” —

domnului K. H. Zambaccian

Intr'un eseu din „Registrul ideilor gingașe”, Paul Zarifopol vorbește despre „mecanizarea scrisului”, idee pe care o precizează astfel : „Vreau să vorbesc de scrisul fără nevoie, chiar fără nevoia vanității pure, de scrisul emancipat, ajuns tabiet, cum e țigara, cafeaua, aperitivele sau bridgiul”. La fel, cu ani în urmă, Dobrogeanu-Gherea, se ocupase într'un articol, de : „Munca creatoare și munca exercițiu”. „Munca creatoare, — spune el — e aceea care creiază raporturi noi de lucruri și idei, pe când munca exercițiu e aproape automată. Munca creatoare, trece ea însăși în munca exercițiu”.

Reunirea într'o expoziție colectivă a câtorva opere ale unora din artiștii reprezentativi ai plasticii noastre contemporane, artiști ajunși la o maturitate deplină, dă o idee semnificativă de această automatizare în lucrul artistic, de această prelungire a muncii creatoare în muncă exercițiu. Aspectul general ce se degajă din totalitatea tablourilor expuse de asociația „Arta”, are un caracter de culegere de opere minore.

Nu vreau să se creadă că ar putea din aceasta rezulta o scădere a valorii acestei expoziții, care înseamnă unul din evenimentele artistice de seamă ale anului, și care ne dă prilejul de a admira siguranța în expresie a maturității

unor artiști cari sunt maestrul picturii noastre. Nu am făcut decât să constat, înainte de a trece la considerații particulare, un caracter general al expoziției, caracter care este merit să ne facă să simțim esența intimă și subtilă a capacității de realizare estetică a expozanților.

Paleta ce evocă giuvaeruri bizantine, aur vechiu și nestemate topite, a domnului G. Petrașcu, în variațiuni pe aceeași temă a unei atmosfere intime de interioare încărcate de covoare și tablouri pe pereți, sau în flori și naturi moarte, împrumută pânzelor o scântelire minunată, chiar în tonurile cele mai sumbre.

În „Interioarele” d-lui Petrașcu, iluminate de razele unui soare de după amiază ce-și trimite prin fereastră dezmiardarea ce parcă se prelinge dealungul cadrelor aurii de pe pereți, ochiul privitorului găsește o gamă completă de satisfacții estetice. Dar d. Petrașcu, ne mai arată și niște interioare de o altă atmosferă, mai rece, într'o lumină mai brutală, mai materială și mai puțin însoțită. Sunt pânzele intitulate : „Convalescența”, „Interior de atelier la țară” și „Model în repaus”, pentru a nu cădea decât pe aceste trei. Prima reprezintă un personaj zăcănd în pat într'o odaie de casă de țară.

nușiu de o luminozitate puternică, sugeră, prin lipsa acelei intimități din interioarele pomenite mai sus, golul zilelor petrecute de un bolnav singur la țară. *Interior de atelier la țară*, o pânză de mari dimensiuni, ne înfățișează în fundul unei camere spațioase, modelul nud, pe care-l vom vedea „în repaus” în atreia pânză citată, — asupra căruia se proiectează o lumină ce vine printr-o fereastră vastă ce deschide o priveliște dominată de albastrul unui cer de dimineață. *Modelul în repaus*, nu e de fapt decât un detaliu al tabloului precedent citat, reluând, în aceeași lumină, motivul nudului. Dar faptul absenței ferestrei cu viziunea cerului albastru, creiază între aceste două pânze o deosebire de tonalitate.

Naturile moarte ale d-lui Petrașcu au o scânteie de pietre prețioase, care emană din culorile: albastru ultramarin și de Prusia, verdele de smarald, și un roșu delicat și discret al florilor.

D. Petrașcu e, mi se pare, artistul cel mai personal al grupului „Arta”, — vreau să spun: tablourile sale, nu amintesc uneori de vreun maestru care să-l fi influențat. Aceasta nu înseamnă că dacă vreunul din peisagiile de un remarcabil temperament artistic ale d-lui Steriadi, ne evocă, după cum vom vedea mai jos, pe Claude Monet sau pe Grigorescu, sau dacă două din *Balcicurile* d-lui N. Dărăscu sunt de un stil întrucâtva Cézannian, personalitatea lor ar putea fi pusă la îndoială. Influențele, obișnuit inconștiente, nu sunt decât o dovadă de înțelegere adâncă, și de o înrudire în idealul dezinteresat al artei.

Domnul Steriadi ne dă cu ocazia acestei expoziții întreaga măsură a talentului său, sortit să fie mai curând cunoscut în cercurile restrânse ale elitelor, decât în marele public.

Operele pe cari le expune, marchează o revenire la un nou impresionism, purificat de artificii tehnice exagerate ale imitatorilor cari înecaseră impresionismul. Peisagiile d-lui Steriadi, viziuni de înserări înnourate deasupra unor pajști verzi de margine de oraș sau târg, sunt de o calitate plastică excepțională.

Semnalez mai ales un peisaj, care are o putere sugestivă ce-mi amintește cele mai bune pânze de Grigorescu; un tablou de mici dimensiuni, reprezentând o câmpie verde presărată de tufişuri abia indicate din pensulă prin modulara pastei. Cerul, mai mult acoperit de nouri albi, sugerează o dimineață de sfârșit de August, în hătaia vântului. Parcă auzi suflul vântului în tufişuri, și parcă-l simți.

Un alt peisaj, o înserare înnourată de toamnă, cu ramuri desfrunzite de copaci, prin cari se întrezăresc case, amintește de Monet, vădind totuși, laolaltă cu celelalte, un temperament artistic și o personalitate, sortite unei permanente tinereți.

D-l N. Dărăscu expune peizagiile de un colorit dominat de un albastru exuberant. Paleta sa, se manifestă într-o gamă de un cromatism „lichid”, care dă un efect plastic foarte viu.

Caracteristic ca vivacitate este un *Interior*, iluminat printr-o ușă și o fereastră deschise către aerul de afară, de jocul de lumini al razelor soarelui.

Peisagiile din deltă sunt atât numeric cât și calitativ aportul cel mai de seamă al d-lui Dărăscu, fiind caracterizate de o foarte subtilă expresivitate coloristică.

Cu totul diferit ca lumină, amintind, în această privință, oarecum tonurile lui Géricault, mai ales în *Cetatea pe nisip*, este d-l Ștefan Popescu, din ansamblul lucrărilor căruia se degajă o atmosferă melancolică de singurătate contemplativă. Această atmosferă caracterizează mai ales vederile din județul Neamț cu valea Bistriței, pânze cari denotă o înțelegere a peisagiului într-un sens romantic. Un „*Pod pe Bistrița*” și o pânză mai mică reprezentând „*Valea Bistriței*” îmi par a fi cele mai impregnate de atmosfera amintită.

D-l Stoenescu înfățișează într-o exprimare de un efect foarte discret dar foarte sigur, calitățile sale de portretist de o pătrundere psihologică realizată pictural prin trăsături esențiale, cu portretul contelui de la Forest-Dyvonne. Deasemeni naturile moarte în tonuri cenușii, în schițări fugitive, vădesc aceeași calitate a artistului de a vedea și reda esențialul. De relevat ca o operă de adevărată valoare estetică este un peisagiu venețian într-o lumină de ceață care dă lagunei o densitate de zăduf.

D-l Iser, cu *Odaliscele* d-sale, pânze în cari acorduri armonioase de culori vii creiază valori pur plastice, ne face să ne gândim la odaliscele lui Matisse expuse anul acesta la salonul maestrilor artei independente, la Petit-Palais, la Paris. D. Iser știe să sugere prin culori vii îndolența orientală. Arta d-sale ne face impresia că a luat o nouă înfățișare, față de cea de până acum în care evoca întrucâtva pe Derain.

Expoziția asociației „Arta” a arătat publicului nostru care este accepțiunea profundă a termenului „pictură bună”. Cine va fi avut ochi de văzut...

AL. M. PALEOLOGU

Prima zi de studenție

E ora două... Cu pălăria pe ceafă, cu „ticleur-ul“ încheiat la toți nasturii, cu un aer de proaspăt emancipată — atât cât îmi îngăduia emoția extrem de violentă, ce mă cuprinsese — împing ușa Universității din Geneva. Străbat hall-ul mare și întunecos, forfotind de studenți și caut, fără să am aerul, indicatorul, pe care să găsesc numărul 49 al sălii, unde trebuia să audiez primul curs, „Drept Internațional Public — Prof. M. Bourquin“; a opta oară arunc ochii pe „programul cursurilor“, care acum îmi stingherea cumplit degetele. Trec iute prin fața afişelor, mă opresc doar așa înaintea primului indicator... nimic interesant: începea dela No. 57 în sus. Imi continuu drumul, traversând din nou hall-ul, spre al doilea ind... O privire piezișă nu-mi spune nimic despre sala 49; alta mai precisă descoperă în colțul de jos: „salle 48, 1-er étage“. Perfect, gândii, 48 lângă 49, deci la primul etaj! Și urc scările încet, luându-mă după tempo general; nu mă uit nici în dreapta, nici în stânga, în fața ochilor mei un număr singur contează: 49... lângă 48. Aveam totuși ciudata impresie, că toate privirile se îndreaptă spre mine.

La sfârșitul scării cotesc la stânga, ca ceilalți; apoi, fiindcă mă stingherea probabil pălăria, ridic capul brusc și privirea se oprește dintr'odată deasupra ușii din dreapta: stătea scris 46. Mai „Laboratoire de Psychophysique“; mai departe, fac doi pași până la cealaltă ușă monumentală, iar mă jenează pălăria, și de data asta citesc „Cabinet du Doyen“. Mă 'ntorc iute. Sala era aproape goală. Mai rămâne o singură ușă, ce dă pe un culoar; eu n'o văd. Morga, ce-mi impusesem odată cu intrarea mea pe ușa Universității, nu mai contează: e două și zece și, în cinci minute Bourquin începe cursul. Foarte contrariată, mă adresez unui tânăr, ce sta rezemat de ușă și se întreba probabil, de ce m'oiu fi plimbând atât: „S'il vous plait, Monsieur, où est la salle 49?“ Răspunsul veni prompt: „Amerrrrican“. Eu, încântată, că nu e genevez, repet întrebarea în englezește, și mă minunez, de ce o fi audiind cursuri (inute în franțuzește, când el nu pricepe o întrebare atât de simplă. Răspunsul întârzie de data asta, lăsând loc unui surâs, sută la sută, „yanker“:

— Oh year! Of course! I'm there too for Bourquin fellow! (ch da, desigur. Și eu sunt aci tot pentru puștiul de Bourquin!) Și, cu un gest demn de saloanele lui Ludovic al XV-lea, adăugă: „Just, before you, opposit here!“ (Chiar în fața dumitale, chiar aci!).

Asta era prea mult! Toată osteneala mea de a nu părea novice, zădărnicită! „Bourquin fellow“ își ținea cursul în sala din fața mea, de ușa căreia îndrumătorul meu sta rezemat! Cum de nu m'a jenat pălăria și în fața acestei uși, să fi ridicat nasul și să fi citit 49-ul mult dorit, mă întreb și acum?!

Făcând aceste reflecții, pătrund în amfiteatru; era aproape gol. Minunat, îmi zic, voi alege un loc pe plac. Ași fi vrut să stau în banca a 7-a — numărul 7 mi-a purtat totdeauna noroc — dar era penultima și o bună studentă nu se cocotează în fund. În banca întâia stau doar „eminentele“; imposibil, nu am astfel de pretenții. De ce n'ași sta în a 3-a? Numărul 3 e un număr binecuvântat: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh. Splendid! Au să mă ajute în Universitate, ca în Liceu.

Și, făcându-mi o cruce mică, mă așez domol la extremitatea acestei bănci.

O bătaie de clopot. Instinctiv mă uit la ceas: 3 și 15 minute; vine Bourquin. Desfac caietul, ascut creionul și ridic iute capul: aș! de unde!... o mare de studenți gălăgioși și de studente energice de calme pătrund în sală, vorbind toate limbile globului, cu o ușoară predominare engleză, cu gesturi lente, nepăsătoare, își aruncă caietele la locurile obișnuite. Cântând sau vorbind tare, pâlcurile se deșiră, se încolonează și se așează în fine pe bănci. Atmosfera aceasta mă încântă; mă dau mai la margine, ca să pot vedea și gusta din plin noutatea spectacolului. Surâd, fără să vreau; plăcerea de a fi mulți mă farmecă.

Brusc, mă întorc: mă bătuse cineva pe umăr. În spatele meu, un colos brun, cu ochi surzătorii, se scuză: „Ne m'en veuillez pas, Mademoiselle, mais vous bouchez le banc“. Intr'adevăr, rândul meu era gol. Intr'o secundă, uitând rezerva, ce-mi impusesem, urmez regula generală și, făcând vânt caietului, genții și pălăriei la celalt capăt al băncii, le urmez și eu. Colegul râde și pretinde, că „nu e bine ca o fată să stea la vârf“, așa că schimb locul cu el și prin această manevră, mă găsi lângă o adorabilă fată blondă și foarte subțire, care mesteca de zor; lângă ea, zării pe americanul dela ușă. Toată banca era plină de tineret gălăgios. Bunul coleg din stânga îmi puse întrebarea de rigoare:

— De quel pays êtes-vous?

— Roumanie, răspund eu scurt. Și, după o pauză: vous êtes français?

— Non, grec ; mais je ne parle pas un mot du jargon de Périclès. J'habitais Paris.

— Imi închipuisem imediat „că a trăit în Franța; avea aerul acela „goguenard“, atât de specific francez !

Aveam tot timpul să-mi observ vecina din dreapta : „Bourquin fellow“, mă preveni americanul, nu vine decât cu minimum 15 minute după oră. „Domnișoara din dreapta dumitale este americană ca mine“, continuă el. „Mary Owford“, țină să precizeze frumoasa mea vecină. M'am simțit obligată să mă prezint ; dar, când am vrut să-mi spun numele, grecul din stânga interveni : „Nu-i nevoie, noi aici lucrăm cu porecle“.

— „For instance, (de pildă) eu mă numesc Bill“, aruncă americanul peste d-ra Mary Owford.

— „Mie imi spun Acropole, pentru că port ochelari !“, adăugă grecul. „Și, iată pe Jean de la Lune, Ronchon, Miss Epithète, și Chen, căruia nu i-am schimbat numele, fiindcă i se potrivește prea bine“. Când vorbea, indica pe rând : la dreapta d-rei Mary Owford, pe Bill, pe un tânăr uscățiv și foarte calm, genevezul Christinger, apoi pe un simpatic și foarte vioiu meridional, care se trase înapoi, ca să pot vedea o a doua americană, grozav de înaltă și spătoasă, ce sta sgribulită de frig. Imi păru rău, că nu aveam posibilitatea să întreb pe Acropole, de ce au poreclit-o „Miss Epithète“. Am avut mai târziu acest prilej, și răspunsul era pe cât de absurd, pe atât de nostim : „la început i-am spus în gând „la grosse“, dar epitetul fiind cam jignitor, am prescurtat în „Miss Epithète“ ; e americană, deci Miss era firesc“. Cel din urmă era chinez, mic, sfiicios și tăcut. Se spune, că ar fi un poet de valoare. Surâde într'una ; dacă m'ași fi uitat mai mult la el, ași fi izbucnit în râs, fapt, ce trebuia evitat, cu orice preț.

Toți tăceau. Deodată mă simții foarte prost. Chen își dădu seama și, din colțul său, mă apostrofă cu obișnuitul lui surâs : „Mamzelle, ils cherchent à sobriquer vous“. Forma era cam dubioasă, dar, când înțălesei, panica mă cuprinsese. Incercam să-mi găsească o poreclă și eram sigură, că vor exprima prin ea, impresia, ce le făcusem. Aveam ciudatul simțimânt, că mă măsoară din cap până 'n picioare, cântărindu-mi calitățile și defectele cu dreptul celor mai vechi prieteni, și mă gândeam cu groază la sentință. În neliniștea mea, nu-mi mai găseam loc și cele 2—3 minute până la venirea lui Bourquin, în care Chen imi puna tot felul de întrebări, la care răspundeam cu volubilitate italiană și cu multe gesturi, fură pentru mine un chin și pentru ei, decizive.

— În sfârșit prof. Bourquin intră în clasă ; eu

scosei un suspin de ușurare, dar în acelaș timp auzii pe Acropole șoptind lui Bill în spatele meu : „Ai primele trei lecții pentru „Miss Dynamite“? Restul i-l dau eu, ca să fie la curent“. Eu prinsei ocazia să cer notițele, ce-mi lipseau. Pe când Bourquin începea cursul, îi șoptesc lui Acropole : „Să mi le dai și mie, te rog“.

— „Păi, pentru d-ta sunt“, veni răspunsul. Și, „aa“, în prima mea oră de curs universitar, fusesem pecetluită „Miss Dynamite !“ Frumos rezultat pentru mine, care făcusem toate sforțările, să par calmă și nepăsătoare ca d-ra Mary Owford, spre exemplu. Știam, că-mi va fi foarte greu, dar credeam, că voi putea învinge natura mea exuberantă. Mai târziu, am aflat, că tocmai felul meu de a vorbi cu multe gesturi îi amuza pe toți, iar d-ra Mary Owford spuse cu vocea ei potolită : „I knew she was South ! Thought Italian !“ (Știam, că vine dela sud. Credeam, că e Italiancă !) O, adorabilă nepoată a unchiului Sam ! Ce suav concepi geografia Europei !

Astfel în prima zi de studenție, când singura mea grijă era să nu mă simt prea singură, departe de casă, de prieteni și colegi, descopăr noi camarazi, care mă primesc deodată în sânul lor, pentru că eram novice, veselă și făceam gesturi, când vorbeam.

Binecuvântată fii, atmosferă cordială de prietenie și ajutor a sălilor universitare, unde, la adăpostul unui vesel anonim, se leagă cele mai trainice prietenii !

Geneva, 1937

OANA DOBROVICI

Ali?... Akî?... Ahmed?...

Cu papuci mari,
Și cu șalvari,
Cu pași agali,
Orientali,
Pășea încet...
Măntreb dacă-l chema Ali.
Poate Akî,
Poate Ahmed...
Privea pierdut, spre Răsărit,
La țara lui...
Și soarele a asfințit...
La țara lui ?
La țara cui ?
Nu mai e-acum,
Nimeni pe drum...
Și soarele-a apus
Ali, Akî, Ahmed ?
S'a dus...
Cu pași agali
Orientali...

LULI AUGUST

Victorii in trecut

După fundamentale descoperiri și legi formulate de Newton și după încercarea de sistematizare, prima, a sistemului planetar în cadrul acestora de către Laplace, iată că în 1830 Academia de științe din Paris hotărî să refacă și să continue opera începută, să desăvârșească încercarea.

Această misiune fu incredințată fostului inginer și repetitor de astronomie la Școala Politehnică din Paris, Leverrier. În această ultimă calitate el se ocupase serios de studiile astronomice astfel că din punctul de vedere al capacității științifice era cel mai indicat pentru conducerea operei de sistematizare a planetelor.

După primele lucrări, toate calculele sale, pur matematice, dădură rezultate conforme cu realitatea.

Singură Uranus creiașe o vădită discordanță între teorie și observare. Indoiala firească ce se născu în om, fu spulberată de siguranța calculatorului și a savantului: desigur, nu calculele erau greșite, ci o forță necunoscută, o planetă probabil, fusese aceea care făcuse ca Uranus să se abată dela legile gravitației (ținând seamă numai raportul cu astrele cunoscute).

Și, socotind această îndrăzneță ipoteză o certitudine, Leverrier începu cea mai grea muncă, grea prin ea însăși, grea, căci nu exista nici o indicație a sensului în care trebuia îndreptată, și anume de a reface calculele în sens invers cu ținta finală: descoperirea astrului ce ar fi putut provoca perturbarea constatată.

Calculele făcute de acest teoretician, însă verificator al observării, ar umple cu prisosință douăzecișicinci de volume mari.

În 1846 gigantica operă fu terminată și în ziua de 23 Septembrie a aceluiași an, neobositul savant comunică Academiei, în numai trei pagini, rezultatul muncii sale de ani de zile: Sistemul planetar trebuia completat cu o nouă planetă, indicând cu precizie locul în spațiu unde ar fi putut fi văzută în ziua de 1 Ianuarie 1847 și dând și „amănunte” asupra mărimii și distanței.

Întreaga atenție a înaltelor foruri științifice era concentrată asupra acestei ultime lupte în lungul războiului dintre om și natură, dintre rațiune și observare, căci nu mai era vorba de verificarea pe cale rațională a realității, cum am spus la început, ci de descoperirea unor fapte cu totul nouă.

În ziua hotărâtă și din locul fixat un mă-

nunchiu palid de lumină descoperi astronomilor și prin ei lumii noastre, existența, nu presupusă ci cu hotărâre afirmată, a lumii celei nouă: Neptun.

Rațiunea învinsese observarea, matematica fusese călăuzitoare astronomiei. Victoria, în această privință, era completă.

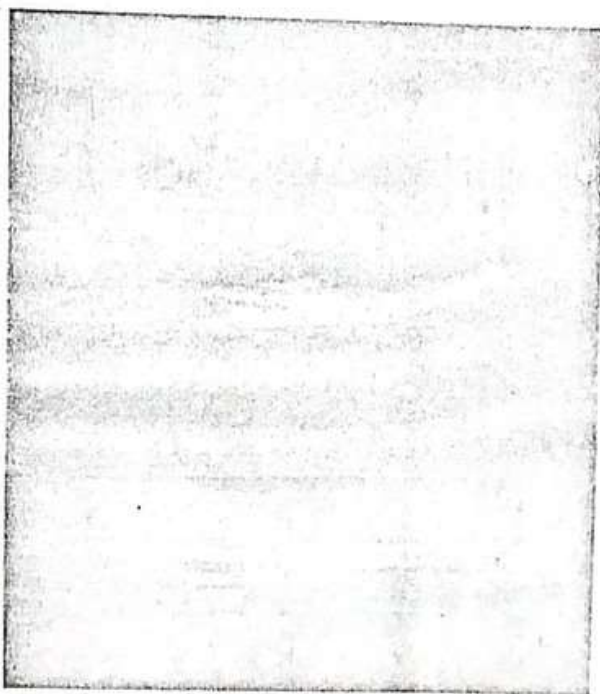
Dar savantul se putea oare mulțumi cu atât?

Nu! Căci, dacă rezultatul cercetărilor fusese mai mult decât extraordinar și îi săpase adânc numele în cartea nemuririi, el avea de îndeplinit misiunea ce-i fusese incredințată în tinerețea plină de speranțe îndreptățite. Cu aceeași râvnă își continuă opera după „incidentul” atât de important și timp de treizeci și cinci de ani, zi de zi, închină întreaga-i activitate desăvârșirii ei în cele mai mici amănunte. Cu câteva zile numai înainte de moarte, publică ultimele file ale operei.

Idealul omului, îndeplinirea misiunii incredințate, era atins.

MIRCEA STÂNCULESCU

La țârmul mării

Apus de soare

Amintiri

Amintiri proaspete din vacanță mi se deapănă în fața ochilor și se incolăcesc lin, dispărând apoi ca niște rotogoale cenușii de fum.

În prajma Sfințelor Sărbători, la oraș, lumea mișună neobosită pe străzi. Vitrinele, feeric aranjate, sunt cu multă plăcere admirate de trecători. Mai ales cele cu jucării, minunat împodobite dovedesc o atracție deosebită pentru admiratori, dintre cari, majoritatea sunt copiii; Copiii, ce nu-și mai găsesc astâmpăr, și dintre cari unii își văd chiar micile lor năzuinți realizate. Iar alții, îi mulțumesc lui Moș Crăciun că a fost atât de darnic cu ei... să le poată arăta cel puțin asemenea minunății.

La țară, fulgii mari cad alene, așternându-se pe pământ uscat și rece, acoperind satul cu o manta albă.

Vesmântul nou pare și mai alb, alături de cerul plumburiu, din care, fulgii mari, cu mii de dantele, cad des, întrecându-se care mai de care în mii de jocuri sglobii!

Și în peisagiul acesta, siluetele negre ale pomilor, abia se conturează. Câteva ciori cenușii vin să se armonizeze cu cerul întunecos.

Deodată, câteva glasuri de copii răsună deasupra satului, și străbat prin fulgi și nouri,

până sus... sus la Dumnezeu. Sunt colindele bătrânești, ce se pierd în înălțimi.

Tot satul se gătește de sărbătoare, căci mâine e ziua Nașterii Domnului.

Spre seară, cu toții se liniștesc. Noaptea se lasă grăbită. Câteva lumini mai scipesc, și, în curând, întreg satul adoarme sub povara fulgilor mari și grei, ce se aștern neincetat.

A doua zi, totul parcă e schimbat! Soarele, cu razele lui, îți descoperă în zăpadă miliarde de briliante sclipitoare.

Săniile, se avântă ușoare, peste marea albă, încă neumblată.

Voci de copii și de oameni, se pierd cu voioșie în cerul de un albastru luminos.

Un suflu nevăzut, un suflu dumnezeiesc, plin de mulțumire, domnește asupra satului.

Oamenii, se simt fericiți...

Doar printr'unele colibe sărăcăcioase, și pe jumătate dărâmate, gerul intră, înghețând tot ce găsește în cale.

O mamă își strânge copiii la pieptul aproape rece. Pentru ei, singurul dar dela Dumnezeu, au fost fulgii și florile de ghiță... căci e Crăciunu!

DINU GRIGORIU

Vânt de iarnă

Prin fereastra cu trei ochiuri sparte

Aud vântul

Suerând,

Trist

Și în pustiu,

Poarta scârțâind

Un prelung

Cuvânt onomatopeic:

„Hiu... hiu... hiu!

Am ieșit

Pe maidanul

Părăsit...

Ici,

Colo,

Și mai departe,

Niște file de hârtie

Rupte poate

Din vreo carte

Se rostogolesc deșarte

În noroi,

Iar apoi

Se ridică iar în vânt

Sbenguind.

O clipă doar,

Căci aterizează iar

Pe pietroaie

Sau trotuar.

M'am întors din nou în casă...

După mine

Poarta s'a trântit

Ca și cum ar fi 'ncercat

Să închidă afară vântul...

Stau la masă

Intristat.

Dus pe gânduri...

De departe

Se aude iarăși vântul;

Plânge văjându-și cântul,

Ca un vestitor de moarte...

Și'n odaie

A intrat

Negrul nopții

Prin fereastra cu trei ochiuri sparte.

DUMITRU LAMBRU

Intâmplare *)

Uenla reluceptuse după masă, când se adunaseră toți — tatăl, mama și copilul — împrejurul sobei reci de fontă, pentruca să-și dea iluzia căldurii.

Motivul?

Oarecare. Una din zecile de mil de pricini de supărare dintre soți, mărită în perspectiva anilor conviețuiți, în decursul cărora dragostea avusese timp să moară, cedând locul unei, din ce în ce mai evidente inadaptabilități.

Copilul urla, tatăl urla, singura femeie, și mama, cu toate aceste două calități ale ei, trebuia să tacă și să se gheboșeze sub năvala vorbelor.

— „Taci mamă, taci!“

Cuvintele erau adresate pruncului, dar în loc să-l liniștească pe acesta, ele sporiră și mai mult furia bărbatului.

— „Nici nu mă mai ascultați acum, hai?“

„Da da, Neculai“.

— „Nici un ba da, ce, nu văd eu? Mi-ai amărat zilele, femeie, și acum nici nu mă mai amău!“

— „Da, Neculai“, aprobă ea, moale, crezând că astfel îl va liniști.

„Abu! Va ut vlet recunost“, relui el, sperat de scutitimen răspunsului. „recunost lii acuu. Acuu căut tu se met puibă baș ul- tuc. Demeritoc“...

Glasul i se înecă de furie și se ridică, congestionat, apropiindu-se de dansa.

— „Nu da, Neculai!“ se feri ea.

— „Ba dau, cucoană. Dau că s'a învechit nădufu' în mine. Dau, dau, dau!“

Palmele răsunară grele pe obrazul Măriei: una, două, trei... nenumărate.

— „Mai na, și mai na!“

Când obosi își îndesă în cap pălăria, care fusese și ea nouă cândva și plecă trântind usa.

În urmă-i răsuna urletul pruncului și plânsul înăbușit al mamei...

* * *

— „Ai văzut înșerașule, ai văzut cum se poartă cu mămica?“

— „De ce, puiule. de ce s'o fi nurtând așa?“

Copilul tăcu din plâns și începu să gângurească. Dar nu știa nici el.

Curând adormi cu capul lipit de sânul mamei. liniștit, nestiutor.

Era tăcere.

Era o tăcere de pustiu și frigul s'ar fi simțit și mai puternic din această pricină, dacă ar fi avut cine să-l simtă.

Dar nu avea cine.

Pruncul dormea iar mama gândea.

Și o încălzeau gândurile, care alergau pe plaiuri însorite, la braț cu Ionel — copilul — devenit mare și voinic; sau pe munti încărunțiți de zăpadă și înveliți în nouri, legată de aceeași funle cu băiatul ei...

Și atunci când îi fu frig, știu că se întorseseră gândurile acasă, și se cutremură...

Îi luă apoi pe Ionel în brațe și îl privi lung.

— „Săracul“, și din nou o poldiră lacrimile, „Săracul Ionel!“

Îi plângea viitorul, și sărăcia, și tatăl și pe ea... și pe toți la un loc.

Și, din șiragul perlelor tristeții se iviră zorile unei hotărâri. Știa acum ce are de făcut. Găsise soluția:

Trebuia să plece! Să fugă!

Unde?

În lume. Ori unde! Să muncească, să trăiască, să fie liberă pentru ea și pentru Ionel.

Să uite și să plece!

Să plece pentru ca să uite!

Începu să-și adune boarfele, grăbită, începând mândindu-le pe toate într'o boccea prăpădită, roșie, amulire de demult.

Va pleca! Va pleca!...

„Ea peibustă în gândurile sale căut usa se deschise scutitimen nemusă și lovindu-se, apoi, cu șmot de perete.“

În prag sta acum un picior, roșcovan, cu pictrui pe toată fața.

— „Fugi măi, m'ai speriat!“

— „Da' dice v'am speriat? Că eu eram“... cântă mirat puștiul.

— „Ei, ce știi tu!“ oftă Maria, încă acitată.

Apoi reîncepând să-și adune lucrurile, i se adresă absentă:

— „Ce vrei?“

— „Păi jupânul spunea ca să viu după banii ceia... știi matale...“

— „Spunei domnului Leibiu că acum n'avem si că i-om plăti mai târziu“.

— „Vai cucoană, vrei să mă și nenorocești deacum? Mă omoară jupânul Leibiu dacă vin iar fără parale“.

— „Dar n'am! nu înțelegi că n'am!“ tină Maria. „Ce Dumnezeu o-ți fi vrând cu toți de la mine?... N'am si n'am! Și pleacă odată! Pleacă! Pleacă, n'auzi!“

Furia se topi în lacrimi în spatele unei trântite grăbit. Dar imediat își luă seama și se sculă reîncepându-si treaba.

Începutul cu încetul se întuneca...

* * *

*) Citită în ședința soc. „Lucașărul“.

Văjaia capul lui, sau țipau toți în crâșmă ?

Și una și alta probabil.

— „Încă o drojdie !“

— „Vine, vince !“

Neculai sta și se gândea. La ce ? La toate. Dar mai ales la viața sa.

Și-i părea rău acum că se certase cu Maria.

Totdeauna îi părea rău după. Dar acum se simțea parcă mai vinovat.

La urma urmei...

— „...și la urma urmei tot o să cadă guvernul... Nu-i așa Niculai ?“

— „Ha ? !“ Nici nu auzise întrebarea. „A, da, da, sigur că da !“

Mulțumit să fie aprobat, interlocutorul său reîncepu să vorbească cu cei patru muncitori așezați lângă el, la tejghea.

— „...pentru că vin alegerile. Și la alegeri nu-i glumă. Înțelegeți că...“

— „Plata !“ Neculai se sculă voinic în picioare pregătindu-se să plece.

— „Patru-zeci și unu' de lei, fără...“ se îndoi mios și profesional chelnerul.

— „Bine, bine... poftim !“

Zornăitul banilor pe tejghea îl urmări până afară, unde gerul îl izbi drept în față, dușman.

Opintindu-se, Neculai îl înfruntă și cu pași mari o porni spre casă. Din hornuri fumul unduia spre stele, ca o nălucă vicleană, dornică de sărutări.

Incepuse să bată un vânt rece și nourii se strângeau...

○ In fața lui ușa casei se căsca neagră, deschisă...

Presimțind ceva rău, Neculai se năpusti înăuntru. Dar casa era goală.

* * *

Un pas, doi pași, trei pași... mulți pași.

Mulți pași și tot atâtea urme în zăpadă.

Si o lungă cale în frig.

Și ger, și frig, și nici o țintă. Și un copil în brate.

Un pas, doi pași... Din ce în ce mai puțini pași și mai înceti. Târșiți aproape.

Si încă nici o țintă.

Pruncul începu să țpe.

Poate de frig. Poate de foame. De două zile nu mâncase.

Dar mama nu se opri. Mergea mereu înainte fără țintă, fără scop, regretând că a plecat din casa unde, oricum, nu era chiar așa frig, dar neputând concepe că s'ar putea întoarce.

Avea doi ochi sticloși, ca două stele.

Si nu priveau decât înainte !

Un pas. Doi...

Curând căzu. Și ninsoarea lină se urcă din ce în ce mai sus, peste trupurile încă în viață, învelindu-le cu fulgi.

Da, Iarna e rea câteodată.

Și rece.

Și-acum se lumina de zi.

* * *

Se lumina de zi din nou, pentru a treia oară. Și Neculai tot singur era în odaie.

Singur cu desnădejdea sa...

De trei zile plecase Maria și de trei zile Neculai nu mai dormise.

— „Ce s'o fi întâmplat ?“

— „Unde s'or fi dus ?“

— „Și Ionel, iubitul, ce o fi făcând acum ?“

Întrebări fără răspuns, pe care, de câte ori și le punea, Neculai, se necăjea cumplit de purtarea lui.

De ce se purtase așa când numai puțină măsură ar fi aranjat toate ?

De ce ! De ce ?

Dacă s'a întâmplat ceva rău... din vina lui ?

Soarele se ridica pe cer, încet, mușcând din întuneric puțin câte puțin.

Curând va fi ora 8. Și atunci începe lucrul în fabrică.

Fără chief, Neculai o porni prin frig.

— „Domnu' Rotaru !“

— „Poftim ?“

Il strigase portarul uzinei.

— „Treci te rog pe la direcțiune“.

— „De ce ?“ se miră Neculai.

Dar portarul nu știa nimic mai mult. Și în drumul până la casa, în care se aflau birourile direcțiunii, sumedenie de presupuneri i se încrucișau în cap.

După nenorocirea de acasă, acum îl mai aștepta probabil și o concediere. Il vârase probabil contramaestrul pentru cine stie ce greșală... Ba nu, asta nu-i cu putință. Mai degrabă o fi urzit ceva stârpitura ceia de Bogliu, care-i purta pică decând îl pusese la punct în public, din cauza unei obrăznicii la adresa Mariei. Sau ..

La bătăile sale o voce groasă îl pofti să intre. Deschise cu sfială ușa grea de stejar și pași încet înăuntru.

— „Domnul Rotaru ?“

— „Da“.

Cel ce i se adresase era unul dintre cei doi străini așezați pe fotoliu în fata directorului.

Era îmbrăcat într'un pardesiu deschis — cu toate că era iarnă — afectând o atitudine sportivă.

La afirmatia mirată a lui Neculai, se sculă în picioare și, tusind de două ori ca și cum s'ar fi pregătit să țină un discurs, se apropie de el.

Era vădit incurcat. Se vedea că nu știe cum să înceapă.

— „Domnule Rotaru“, și-l bătu prieteneste pe umăr, „domnule Rotaru, am să-ți comunic o veste rea...“

Neculai nu răspuse, dorind să le vadă pe toate sfârșite odată. Ar fi vrut să plece acasă.

Mirat de liniștea lui, străinul păru totuși oarecum ușurat și socoti că se poate lipsi de me-najamente.

— „Domnule Rotaru, este vorba de soția și copilul dumitale...”

— „Cum”, răcni Neculai, scos din minți la azul acestor cuvinte, „nu-i vorba de concedierea mea?” Apoi, după o clipă de temătoare așteptare:

— „Ce-i cu ei? Spuneți-mi ce-i cu ei! Am dreptul s'o știu!”

— „Sunt morți”, se pronunță străinul, mirat el însuși de gravitatea sa, zăpăcit de isbucnirea muncitorului atât de placid până atunci, „Sunt morți de frig”.

Gândurile lui Neculai se frânseseră pe culmea disperării alunecând devalma la vale.

Cu toate că tot timpul bănuise adevărul, nu îndrăznise să-l gândească, nu vroise să-l gândească!

Spera într'o minune, poate.

Dar acum știa...

Era ucigașul propriului său copil și al soției sale.

Își ucisese singur prezentul și viitorul.

Era un ucigaș. Un ucigaș.

Dintr'un nimic și pentru nimic curmase două vieți. Își omorâse copilul.

Pe Ionel!

Ce bucle și ce zâmbet avea!...

Avea căci acum nu mai are. Acum e mort.

Acum îl mănâncă viermii!

Îl mănâncă viermii pe Ionel!

E dulce Ionel, nu-i așa viermilor?

Și Maria. Și Maria e dulce! Ha, ha!

Eu i-am ucis, viermilor, mie să-mi mulțu-miți!

Mi-am ucis copilul!

Eu, eu, eu...

Gândurile se învârteau din ce în ce mai re-pede, mai repede, mai repede!

Am ucis. Mi-am ucis copilul. Și soția.

Am făcut ispravă!

Am ucis!

Ucigaș!...

...Se prăbuși horcăind pe dușumea.

În fabrică deabia începuse lucrul.

DINU MANOLE

Și totuși...

Adolescentul străbate cu optimism în lumea gândului plaiurile viitorului.

Ce va să vie formează singura-i preocupare.

Iată fraze, admise de toți, fără îndoială adevărate, și totuși...

A fost odată, de mult, într'un colțisor sau poate numai în ungher de raiu, o gingașă făptură, mică, atât de mică, încât el era centrul lumii lui și altora: el era totul și totul era pen-tru el.

Numai trei primăveri mângâiaseră căpșorul îngeresc, numai trei, dar cinc era mai „male”?

La orizontul vieții sale, nici un nour nu-și purtase umbra pe cărările însozite ale sufletului său.

Pentru prima oară, într'un senin început de vară, se cernise ușor umbra preocupării asupra gândirii sale.

Se plimba sub mărul abia rodit.

Mintea micuțului era frământată, ochii albaștri, altă dată zglobii, alunecau triști și rugători pe tufele din jur, se opreau îndelung, erau atrași parcă de frunzișul bogat al mărului.

Îngândurat, se așeză într'un târziu pe scăunașul lui: obosise; și încă odată își ridică privirea spre frunzișul presărat de albastrul cerului, de unde zânele luaseră culoarea ochilor lui.

Cei mari, acum înțelgea puterea cuvântului,

cei mari îl opriseră să asvârle cu pietre în măr după fructele atât de dorite.

Și sfatul se terminase cu amenințare și amenințarea începea cu:

„Să știi că dacă...!”

De pietre nu avea voc să se atingă, și trebuia să asculte.

Merele, ah! merele, mai bune poate ca nlei odată, îi făceau parcă în necaz. Da îi făceau în necaz! Era sigur, și pe el, acum când avea nevoie, nu-l ajuta nimeni! Și inima micuțului se strânse gata de plâns.

Ba nu! Cineva tot îl va ajuta. Da, Doamne-Doamne, El iubește și ajută pe copiii cuminți, și el fusese, și afară de asta el se ruga în fiecare zi bunului Doamne-Doamne, de ce să nu-l ajute?

Da, se va ruga Lui, numai Lui!

Își împreună mânuțele cu cvlavie și privi lung cerul; undeva acolo sus era El, îl privea, îl asculta, și întretăiat de suspine îngână o rugă fierbinte:

— „Doamne, Doamne, bate vântu cade mele!”

Au trecut ani de atunci, copilașul a mers și merge cu timpul, cu privirea țintită spre infinitul divinității, în marea cale a vieții, și totuși, din când în când privește cu duioșie pe unde a fost.

M. ST.

Mântuirea

Zăpada cădea fără încetare, așezând covor alb pe case și uliți. Vântul se arunca năprasnic făcând acoperișurile să urle ca instrumentele unei uriașe orchestre.

Noaptea începu să coboare peste satul amorțit. Pe la case se aprindeau lumini. Pe drum tipenie de om, doar câte un câine își purta blestemul prin nămeții care se ridicaseră până la prispale caselor. Vântul mai contenise, însă zăpada cădea mereu. Prin vuetul vântului, mergând cu greu prin zăpada înaltă până la brâu, Vasile a lui Pricop, flăcăul care băgase spaima în șapte sate cu tâlhăriile lui, se întorcea la vatra părintească. Drumul, însă, era anevoios, zăpada afânată împiedica mersul, și el ar fi vrut să ajungă în sat înaintea de a însera.

Venea acasă cu dorința aprigă de a fi liniștit; cei doi ani de temniță îl cumintiseră, ș'apoi avea puțin pământ dela răposatu' tat'său și era păcat să rămâie nelucrat.

Acestea erau gândurile care îl frământau în timp ce pașii grăbesc spre bătătură. Un lătrat îl făcu să tresară, era aproape de sat, aproape de maică-sa, pe care n'o mai văzuse de atâta amar de vreme. Nu se mai putut stăpâni și începu să alerge, ca un nebun era nerăbdător s'o vadă pe mama lui, să-i cadă la picioare să-i ceară iertare de tot și de toate, iar ea bună ca toate mamele va ierta și va uita trecutul.

Satul începea să se vadă. Până la casa lui mai avea însă de mers. Timpul trecea greu și drumul părea fără de capăt.

Insfârșit a ajuns. Căsuța era îngropată în zăpadă și pe fereastră, lumina unui opoiat arunca o dără gălbuie, în contrast cu albeața proaspătă a zăpezii. Impinse poarta și intră în ogradă. Inima îi bătea cu putere, numai avea răbdare, intră în tindă ca viforul când răscolește nămeții și îndoiaie copacii. Din odaia alăturată părea că se aude un plâns înăbușit. Se apropie de ușă și-o deschise încet, cu teamă. Pe pat maică-sa zăcea fără suflare, cu un zâmbet trist, înghețat, în colțul buzelor. Ii se făcu înfuneric în fața ochilor; nu-i venea să creadă toate-i veneau în minte deavalma, un lucru, însă, îl știa sigur: mama lui era moartă fără ca să-l mai fi văzut, fără să-i fi spus un cuvânt de iertare; s'a stins cu sufletul îndurerat că a avut așa fiu; el a ucis-o. Conștiința îi era zguduită de furtuna remușcării. Se năru pe o laiță și se uita cu ochi pierduți la mătușa Atanasia pe care de abea acu.n o vedea și care bucea încet, parcă, cu teamă să nu deștepte moarta.

După un timp Vasile se ridică încet, de pe laiță, ocoli patul, se apropie de maică sa și o sărută ușor pe frunte în timp ce lacrimile durerii și pocăinței zvorau prima oară în ochii lui. Vasile își plângea, potolit, viața și soarta atât de necruțătoare cu el.

După un timp se liniști era acel de altă dată. Se așază pe un scaun și începu să-o privească pe maică sa parcă atunci o vedea prima oară. Nu era în dumerit dacă-i vis s'au realitate, atât de aproape de ea și totuși atât de departe. De doi ani aștepta clipa în care să-i cadă la picioare să-i ceară intrare de greșelile lui. Și acum? Acum e moară! Dar el de ce să mai trăiască? De ce să mai poarte pe umeri povara unei vieți fără nici o rază de fericire, fără nici o speranță de mai bine? Nu, trebuie să moară și el, să se sfârșească odată cu toate amărăciunile!

* * *

Se trezi din gânduri, ca dintr'un vis greu, când mătușa Atanasia pleca spre casa ei. Se crăpa de ziuă. Incetul cu incetul lucrurile începeau să prindă forma pe care le-o hărăzise natura și omul. Ziua era din nou printre oameni. Vasile ieși în curte și luă drumul bisericii. Când ajunse, soarele se trudea să-și scoată luminoasa-i față din negurile care acoperiau totul într'un vestmânt alb străveziu, preotul era în curte; tresări când îl văzu pe Vasile însă nu-și arătă mirarea. Flăcăul începu să vorbească cu voce slabă și tremurătoare:

— „Biata mamă s'a dus dintre cei vii, ține te rog gologanii ăștia, strânși de mine la pușcărie, să-i faci răposatei o mormântare după cum i-a fost și sufletul bun și milos, că apăi eu plec în lume, unde-oi vedea cu ochii, așa 'mie scris și pace! Rămâi cu bine și sănătate, Părinte“!

Și Vasile începu să meargă spre portiță, ajuns aci se opri o clipă, nehotărît și apoi apucă spre dreapta spre munte. Mergea grăbit trăându-și cu greu picioarele. După câțva timp se opri și se întoarse, de aci din locul acesta, vedea pentru ultima oară casa părintească, o lacrimă îi juca pe gene, apoi începu să meargă încet ca pentru un drum lung și fără de întoarcere.

Vasile a lui Pricop pleca să ispășească un păcat mare, un păcat de moarte. Din depărtări se auzea un clopot care suna jalnic și tânguitor, dar el numai auzea nimic, numai vedea nimic sufletul lui era cuprins de o bucurie care îl înălța, o bucurie pe care nu o avuse niciodată, găsisse mântuirea pe care o căuta!...

ALEXANDRU DIMITRIU-BORCA

Despot-Vodă și dramele lui Delavrancea

După prima sa încercare de dramă istorică, „Cetatea Neamului“, talentul dramatic al lui Vasile Alecsandri intră într-o nouă fază, luând un aspect cu totul diferit.

Intr'adevăr, ispitit de repetatele îndemnuri ale lui A. Cantacuzino, Alecsandri încearcă să scrie drame în versuri; adică, după cum spune chiar el: „încearcă ciocârliă să prindă pene de vultur“.

Răsfoind cronicile, pentru documentare, privirile i se opresc asupra lui Despot Eraclidul, cel care în fulgerătoarea-i domnie din Moldova s'a arătat „ca tipul acelor vântură lume de prin veacul al XVII-lea, jumătate eroi, jumătate spadasi, cari trăiau îndeplinindu-și poftetele și având drept lege, vârful spadei“.

Pe aceste date istorice pe care cronica i le oferă, Alecsandri își clădește drama sa, cărcia pe lângă personajele reale, îi adaugă altele imaginare ca, Ana, Ciubăr-Vodă, etc.

Dramă romantică — după prototipul celor franceze ale lui Victor Hugo, care i-au servit ca model — ea apare în 1879, după ce în Franța reputația teatrului romantic fusese înmormântată definitiv.

Subiectul dramei este tot ce poate fi mai: „à la manière de V. Hugo“, în sensul că această ascensiune rapidă a unui erou, care — oricare-ar fi spus el — nu era de extracție strălucită, înălțarea lui pe tron și apoi prăbușirea iremediabilă, sunt elemente ce ar fi convenit de minune și poetului francez, care alegea totdeauna subiecte ce ieșeau din tiparele comune și interesau tocmai prin neprevăzutul lor. Această „mărire și decădere“ ale unui personaj înzestrat, în goană după gloria căutată cu orice preț, aceste peripeții inerente celor ce pornesc spre cuceriri adesea irealizabile, ascund — trebuie s'o recunoaștem — elemente dramatice prin excelență fecunde.

Eroul principal Despot, care avea o cultură puțin obișnuită pe atunci — fusese student al facultății de medicină din Montpellier, — n'a fost prezentat de Alecsandri ca un simplu râvnitor de putere, ci un ambițios, condus de un tel măreț, zdrobit însă de fatalitate.

A fost, cred o luptă la Alecsandri între tendința de a înfățișa pe ambițiosul fără scrupule, pe vanitosul plin de iluzii, fire complicată, care în setea ei de mărire, minte pe alții și se amăgește și pe sine, precum istoria ni-l arată pe Despot și înclinarea de a face dintr'însul un erou romantic cu însușiri excesive și antitetice.

Tiparele de cari s'a servit Alecsandri pentru

redarea lui Despot și ale căror caractere esențiale în erou sunt: Ruy Blas, Cromwel și Lucreția Borgia.

Titând că l-a înfățișat vulgar, poștilor de mărire, Alecsandri ni-l arată pe Despot câte odată ca un suflet generos, înfiorându-se de fâlăirile de aripi ale victoriilor ce treceau prin vrsurile sale de glorie.

Având nevoie de diferite personaje spre a-și putea țese acțiunea, Alecsandri le inventează schimbând totodată și desnodământul. Naivitățile nu-s nici ele absente. Deasemenea scena cu luarea contra otrăvii ca și aceea a morții simulate a lui Despot nu sunt pentru a accentua culoarea locală, ce lipsește de altfel cu de-

Valoarea piesei, a fost mult exagerată de contemporani. Astfel Odobescu într'un raport academic spune: „în limba noastră Despot nu-și are încă seamănel...“ iar Ion Ghica o confirmă într'o scrisoare adresată poetului: „Drama ta istorică, Despot, este un giuvaer din cele mai prețioase ale coroanei tale de poet“.

Totuși s'au găsit unii, cari după prima reprezentație, au eșit afară strigând semnificativ, chiar vorbele lui Alecsandri: „Vrem moarte lui Despot!“ Acestora le-a adresat poetul următoarea urare:

„Să le fie casa casă,
„Să le fie masa masă,
„Iarna iarnă, vara vară,
„Și... țărâna lor ușoară!“

Iată însă că după 30 de ani dela reprezentația lui „Despot Vodă“, apare o nouă dramă, cari continuând cu alte două va forma o trilogie, menită să întunece oarecum acel giuvaer din coroana de lauri a lui Alecsandri.

Este „Apus de Soare“ a lui Delavrancea.

Drama istorică statornicită de Alecsandri își schimbă cursul, părăsește versurile și nota romantică, îmbrăcând o culoare realistă și adoptând limba povestirilor din bătrâni. Personajele nu mai sunt eroi supraomenești însă și ei sunt oameni impunători, cari prin însușiri sau defecte te mișcă până în adâncul sufletului.

Intr'una din drame liniștea măreață a lui Ștefan cel Mare, într'a doua nebunia lui Ștefăniță și patriotismul, ca și inima de părinte a lui Luca Arbore, iar într'a treia răbdarea de mucenic a lui Petru Rareș.

Cu toate acestea și dramele lui Delavrancea

C R O N I C A L I T E R A R A

„Dintr'un vârful de tufan“ de Alex. Stefanopol

Zugrăvirea naturii în literatură s'a dovedit totdeauna de cel mai profund interes și captivantă atracție. Desigur că la aceasta trebuie în mod necesar să se adauge felul în care se îndeplinește această oglindire a naturii în rândurile scriitorului, pentru ca succesul deplin să fie asigurat. Ochiul pătrunzător, căruia nu-i capătă micile amănunte, ceace constituie de multe ori tot farmecul unei opere de acest gen, este necesar pentru reușita pastelului. În al doilea rând se simte nevoia unui stil adecuat prin care lucrarea câștigă enorm de mult. Există anumite cuvinte și expresii cari convin de minune acestui fel de a scrie și fără de cari descrierea rămâne aridă și rece. Tot farmecul și coloritul atrăgător, cari trebuie să reiasă din stilul de tablouri, rămâne ascuns simțurilor noastre și nu reușește să deștepte în noi acea dorință vie și dragoste de natură, cari sunt tocmai scopul unei cărți ca aceea a d-lui Alex. Ștefanopol. D-sa a reușit, putem afirma fără nici o îndoială, să realizeze acest impuls către viața în mijlocul naturii, îndemn care se deșteaptă în sufletul cetitorului dela primele rânduri.

În cuprinsul paginilor cărții sale, autorul ne înfățișează natura și în special pădurea, în toată frumusețea ei solemnă și măreață, pornind dela zilele aspre ale lui Ianuar și sfârșind prin înghețata lună a Nașterii Domnului.

Aspectul acestei evoluții firești este prins de scriitor cum nu se poate mai bine, desvăluindu-ne în d. Ștefanopol pe adevăratul cunoscător și îndrăgostit al naturii. În cele 22 de poeme în proză, d-sa ne reprezintă diferite colțuri de natură, într'o formă cu totul originală și interesantă. Stilul viu și puternic colorat se îmbină cum nu se poate mai bine cu spiritul de adânc cunoscător al tainelor naturii. Imagini extrem de plastice și potrivite, imprimă volumului o atractivitate deosebită. Comparațiile și metaforele de cari se folosește acest autor încă nu destul de cunoscut, pot fi invidiate și de cei mai autorizați scriitori ai noștri, de oarece, întâlnite la tot pasul, te fac să te miri de ingeniozitatea, imaginația și resursele de cari dispune autorul volumului „Dintr'un vârful de tufan“.

Întregul parfum al unei poieni smălțate de flori, aerul sănătos al pădurii umbroase străjuită de stejarii bătrâni, zumzetul albinelor și întregul freamăt de viață liberă își găsesc în

condeiul scriitorului reprezentarea cea mai justă

Inceputul noului an se arată prin cele dintâi raze ale soarelui înșelător de Ianuar și început de Făurar. Ghiocicii își saltă căpșorul sfi-oși de sub mantia de frunze uscate și zăpada apăsătoare, semn al renașterii nevinovate. Pământul negru îmbibat cu apa zăpezilor, începe să se arate pe ici pe colo, fumegând în razele puțin călduroase ale soarelui.

În sfârșit ultimul petec alb dispăre făcând loc lui Mărțișor, care se arată prin solii săi de totdeauna, gingașele viorele. Una câte una, aceste fragede siluete se ivesc pe sub tufe căutând o rază de lumină și căldură pentru plăpândul lor trup. Mugurii pomilor stau gata să se desfacă, grași, plini de seva dătătoare de viață, sătui de amorțeală.

Odată cu nevinovata și simbolică floare a Paștelui, se arată în zare și păsările călătoare și odotă cu ele, April. Frunzulițe de un verde sănătos încep să împodobească crengile arborilor în timp ce florile prind a țese covor de nestemate prin poieni. Cei dintâi fluturi aleargă îmbătați de parfumul și vârtoarea vieții, sbenguindu-se prin livezile înverzite. Întreaga natură se redeșteaptă din somnul adânc al iernii. Toată firea tresaltă la razele îmbietoare de soare.

În Mai, pădurea răsună de cântecele oaspeților ei pe cari-i adăpostește ca și în atâția ani în urmă. Drept răsplată aceștia o desmiardă cu viersul lor minunat. Seara se lasă și undeva în desime începe să răsune triul măiestrei privighetori, adormind în ciripitul ei întreaga fire, furată pe firele unei melodii divine.

Sosește Iunie. Toate câmpurile sunt smălțate în florile cu culorile cele mai vii și mai variate. Stropii de rouă strălucesc ca diamantele în potirele trandafirii. Zefirii unduiesc pe fața lanurilor de aur. Heldele îmbeljugate strălucesc în bătaia razelor soarelui, răsplată muncii trudnice a țaranului harnic și neobosit. Întreaga fire e veselă și amețită de frumusețea vieții.

Cuptor, cu căldura lui înăbușitoare pune o pată întunecată pe toată această veselie. Mcleșeală zdrobitoare cuprinde întreaga fire în după amiezile fierbinți în cari totul pare că doarme doborât de razele prea aspre ale soarelui. Numai răcoarea nopților mai desmortește natura arsă de dogoarea zilei.

Deabea în Octombrie zilele devin plăcute.

Pădurea începe să-și scuture frunzele așternând covor moale sălbătăciunilor și zăpezii ce va să vie. Nuanțele culorilor variază între galben și ruginiu, dând naturii un aspect feeric ce încântă ochiul.

Brumar vine cu timp rece și umed punând trist zăbranic peste întreaga natură ce se pregătește de iarnă. Copacii pădurii rămași goi, înfruntă furia vânturilor vijelioase ce aduc pe coama lor spumată ploi cari cu vremea se transformă în ace de ghiață.

Pământul cade învins sub p... ra albă și nemărginită a zăpezii lui Decemb... Intreaga

fire amorțește sub aspectul alb, așteptând cu răbdare, să reinvie la primele raze calde ale soarelui lui Mart.

Astfel se desfășoară viața naturii cu întreruperi și pulsații simetrice, însuflețită de Cel care a făurit-o și care o stăpânește cu înțelepciune.

Aceasta ne-o descrie și d. Ștefanopol în cartea d-sale, în paginile căreia orice iubitor de liniște și recreație sufletească găsește prilejul fericit al uitării de sine și al desfătării intelectuale.

RADU PRETORIAN

„Caiet” (versuri) Al. O. Teodoreanu (edit. Fundația Regele Carol II)

După o dispariție destul de îndelungată din vitrinile librăriilor, numele lui Al. O. Teodoreanu apare iar, pe coperta unui volum de versuri, „Caiet”. Prozatorul își schimbă proza pe versuri; după ce a scris „Vin și apă”, „Strofe cu pelin de Mai”, ne oferă o imagine a talentului său variat și suplu.

Spiritul cu totul satiric altă dată, ne dă acum și versuri „serioase”, romanțe, elegii, destul de moderată însă, reliefându-se mai mult prin jocul minunat al cuvântului, decât prin substanță. Foarte rar câte un accent de pasiune își face loc, dar și atunci, foarte puțin reliefat, șters chiar, pe un fond corespondent.

Dacă autorul „Hronicului măscăriciului Vălătuc” a lăsat proza, n'a lăsat și spiritul satiric, ce mereu străpunge subțirea pojghiță a seriozității aparente, prin suplețea tonului mai ales.

Teodoreanu nu este un sentimental, dar înclină vizibil spre grația simțirii și ondulația expresiei.

In prag când mi te-arăți, din lumi de vis
Mă smulg, să-ți cad cucernic la picioare;
Și-s fulg atunci ce se topește 'n soare,
Sub ochii tăi, de calzi și dragi ce mi-s.

Câtă delicatețe în versurile lui, câtă finețe și...
Începând a răsfoi „Caetul” păstorelian, ne întâmpină o minunat de satirică... „Spovedanie”.

Cântat-am vinul și-l băui pre el,
Și-așa precum din flori slăvitul soare,
Cules-am toată roua din păhare,
Voios ca cel din urmă menestrel.

Am păstorit în viață vinuri rare*
(De-aceea îmi zice Păstorel)
Și de la Grasă pân' la Ottonel,
Le-am prețuit, pe rând, pe fiecare.

Dar când va fi să las această lume,
În care m'am ținut de chef și glume,
Și clipa 'aceea m'o găsi mahmur,

Voi da cu tifla 'n omenirea toată,
Intrând apoi cu pleosca ridicată,
In urma ta, bătrâne Epicur.

Și părăsind deodată cântecul bacchic, poetul sare la cel dintâi ciclu al „Caetului”, „Cântecele toamnei”, măsurate elegii de dragoste, unde un subtil melancolism răsbate printre imagini, așezate în cadrul asemănător în adjectiv, al toamnei.

Aceiaș ton unitar îl găsim și în ciclul următor: „Foi îngălbenite”. Ce fină și plină de revelație, e această... „Indiscreție”!... :

Vântule,
Ce-ai aduci cu tine
O mireasmă de sulfină,
De departe vii, știu bine.
Te-ai oprit la ea 'n grădină?

Printre straturi de pansole,
De gherghină
Și lălele,
O glicină
De lumină
Ai văzut-o, nu-i așa?
Nu e, vântule, glicină,
Era ea!

Ea nu știe c'o iubesc,
Că e mică
Și mi-e frică
Să-i vorbesc

Vântule, bătrân hoinar,
Dacă ai aflat odată
Că nu-i floare, că e fată,
Nu-i așa că te'ntorci iar?
I-aș vorbi, dar — vezi — nu pot
Fii tu, vântule, de treabă,
Pleacă, vânt, la ea în grabă,
Rogu-te
Și spune-i tot,
Vântule!

Sau cât de realistă, dar plină cu vervă voasă de un minunat și sănătos humor, e următoarea.... „Dimineată“.

Stelele clipesc — se sting
Și pe-un nour ca un balaur,
Soarele ca un paing,
Țese plasa lui de aur.

Cu aripile 'nstelate
Noaptea plină de fantasme,
Zboară 'n zări îndepărtate,
Ca un fluture din basme.

Peste drum, măturătorii
Care-alungă noaptea 'lături,
Urmăresc sosind cocorii,
Sprijinindu-se pe mături.

Și cu scripcile 'n cutie,
Ghemuite subțioară,
Gârboviți, prin colbărie,
Lăutarii se strecoară.

Iată și patronul iese,
Somnoros și indispus.
Scaunele dorm pe mese,
Cu picioarele în sus.

Un client a mai rămas,
Moțând lâng'un sifon,
Care-i cântă 'ncet, pe nas,
Ca părintele Ion.

Despot-Vodă și dramele lui Delavrancea

(Urmare din pag. 16)

au defectele lor. De exemplu în ele nu se aprofundează stările sufletești și nici nu se reliefează bine caracterele. Aceasta din cauză că eroii se evidențiază nu prin faptele lor, ci vorbele pe cari le rostesc din belșug. Când cetim o dramă a lui Delavrancea, închipuirea merge mai departe decât ne-o permit mijloacele limitate ale teatrului.

Aici, după cuvântul actorului nu mai așteptăm nimic, pe când dincolo, după slova cărții se deschide largă perspectivă a imaginației.

Eliminând prin acțiune poezia, limitând orizontul fiecărui fapt și urmărind cât mai aproape realitatea, teatrul ne ține legați în plasa amănuntelor precise.

După cele spuse până aici înseamnă că atât Despot-Vodă al lui V. Alecsandri cât și trilogia lui Delavrancea sunt la fel de valoroase, având fiecare defectele și calitățile lor. Ținând seama de timpul când au fost compuse și împrejurările în cari au fost scrise ne putem explica multe din lipsurile de cari suferă dramele celor doi barzi ai literaturii noastre.

MIRON I. ANTONESCU

Monopedul cerșetor
Stă, cu nasul ca 'un mac,
La ieșire 'ntr'un picior,
Să mai capete un pitac,

Dar când prind în dimineată
A țipa, cocoși isterici.
Răsăritul, e-o paiată
Care joacă pe biserici.

Caracteristice prin humorul rece, sunt și „Cântecele de Ospiciu“, imagine perfectă și lucidă a vieții tragice a dementilor, extrem de interesantă printr'o logică perfectă, îmbrăcată totuși în cele mai apocaliptice forme:

El s'a suit s'aducă luna,
Sus, sus, în turla de pe casă.
Dar ea râdea ca 'ntotdeauna,
Ha! Ha! și tabla-i lunecoasă;

Oooo! Luna a căzut în lac,
În fund-și apa e adâncă.
S'a aruncat și el în lac.
— Acuma poate o mănâncă —

Au scos din lac un paznic mori.
Râdeau nebunii — ca nebunii
Și clopote trăgând de mort,
Vre-o doi s'au spânzurat de funii.

Penultimul capitol al „Caetului“ e „Din ctitorii străbune“. Plin de expresii erarhice de veche cronică, este acest ciclu în care desprindem o mentalitate veche în forme poate și mai vechi, pline de miez și înțeles și cuprinzând într'un cuvânt, două, tot ce altul ar exprima în sumedenie de strofe sau fraze.

„Certatu-l-au cu moarte pre Logofăt. Apoi, I-au ridicat coconii și i-au trimes surgun.

Astfel în Hronic scrie și-așa bătrânii spun,
Din leatul una n'ie și șapte sute doi....

Arhaicele forme, arhaicele cuvinte, arhaicele subiecte, toate exprimă de netăgăduit, stăruința, de altfel încununată cu succes, de a da spiri, care prin totalitatea lui, să fie și el arhaic, străbun.

Și un ultim ciclu: „Cu ghitara“, încheie acest minunat caet pastorelian, pe care îl citești de îndată ce l-ai deschis, îl citești neîntrerupt și atent, la varietatea cuprinsului, și formele expresiei.

Hotărît, domnul Al. O. Teodoreanu, este un poet al cărui talent ne captivează, plin de vervă și spirit, dar sever cu el însuși și căutând a da versului său până în cel mai mic amănunt, o formă cât mai îngrijită.

Poezia sa este cel puțin tot atât de bună ca versul său, dacă nu ceva mai bună.

NIKY PETIT

C R O N I C A P L A S T I C A

Expoziția maestrului Nițescu

Sunt expoziții care prin exactitatea desenului și prin copierea fidelă a naturii nu aduc nici un aport picturii, nu aduc nimic din sufletul pictorului; tablourile sunt în acest caz niște simple fotografii, câteodată foarte bune, dar nimic mai mult.

Ca să scape de banalitate unii pictori au recurs la artificii, printre care dadaismul deține locul de onoare, și au reușit să facă din tablourile lor, enigme a căror deslegare stă de multe ori doar în indicații oșinevoitoare din catalog.

Adevăratul talent, pentru că toate adevărurile sunt la mijloc, constă în a ieși din banalul obiectivului fără a forța nota.

Maestrul Nițescu a reușit în tablourile sale să adauge desenelor atât de corecte și coloritului atât de armonios și natural nuanțe proprii unei sensibilități puțin obișnuite și unui spirit de observație deosebit.

Aceste nuanțe scot din banalitate subiecte care prin însăși esența lor ar cădea în acest păcat.

În marea majoritate a tablourilor se vede preocuparea specificului românesc și aci, mai cu seamă, intervine modul original de tratare al D-lui Nițescu.

Tipurile de țărânci bucovinence blonde cu portul lor simplu și frumos și cu o ușoară umbră de tristețe, care le prinde atât de bine, aduc multe note specifice românești în deobște neglijate.

Spuneam că d-l Nițescu iese din banal; desigur că iese, atunci când ne înfățișează o țărâncă blondă, cu silueta fină, într'un costum simplu și cu privirea nostalgică. Altfel ne

obișnuisem să vedem noi țărâncă; D-l Nițescu ne-o înfățișează printr'o prismă proprie. Se prea poate ca cele mai multe țărânci să nu fie așa; totuși acest tip există și dânsul are meritul de a-l sublinia.

Pe chipul țăranului bătrân ușor încrunțat de necazuri trecute, adie seninătatea vârstei sale; frumoasă îmbinare de sbuctum cu liniște la adăpostul părului cărunț.

Dobrogeanca, șezând turcește, îți evoca Balcicul plin de soare și de lene.

Rumena țărâncuță, care rezemată privește senină pe fereastră, concretizează liniștea anilor tinereții atât de lipsiți de golji mai cu seamă la țară.

În puternic contrast cu ea o fată de vreo șasesprezece ani, orășancă, stă îngândurată și palidă. Aceași vârstă și ce diferență!

Care să fie cauza: școala sau ceaiurile dansante; e ceea ce pare că se întreabă și ea.

Obiectul unui studiu aparte l-ar putea forma nudurile à contre-jour și doamna în capot de mătase galbenă.

O umbră de nostalgie ți se strecoară în suflet, privind peisajul cu chiparoși.

Ori încotro ți-ai întoarce privirea alte probleme puse gata în ecuație de un penel priceput; îți rămâne să le rezolvi în minte, unde înaginea lor rămâne mult timp vie.

E cel mai mare succes, cred, pentru o expoziție să-ți dea de gândit fără să te obosească și să-ți deștepte în suflet procese pe care vieța de toate zilele nu ți le poate oferi; și expoziția maestrului Nițescu împlinește pe deplin aceste condiții.

GEORGE MINDEN

CRONICA DRAMATICA

Teatrul Ligii Culturale: „Hoții” de Schiller

Iată pe tineretul nostru la lucru, iată o muncă încredințată tinerilor și în acelaș timp o izăndă a lor, o izbândă a acelora cari se ridică um.

Acestea le-am văzut și le-am constatat la Teatrul Ligii Culturale cu ocazia reprezentării unei opere romantice a lui Schiller, „Hoții”.

„Hoții” a fost scrisă într'o epocă pre-revoluționară în care „Romantismul” politic și literar constituiau o atitudine oarecum provocatoare. „Hoții” păcătuiesc tocmai prin excesele liberalismului și romantismului, atunci când în Germania, în întreaga Germanie se vorbea de înflăcărare de prefaceri iminente și radicale.

După un veac și jumătate de când a fost scrisă opera „Hoții” ar constitui mai mult un document inedit al vieții lui Schiller căci îl descoperim reprezentat respectiv în cei doi fii ai lui Moor.

Cele două personaje principale, Karl și Franz sunt prea în opoziție, privite din punct de vedere psihologic. Franz revoltat contra păterii care nu i-a dat nici măcar un fizic acceptabil și Karl care se ridică împotriva unei societăți tiranice, coruptoare.

Poate că Schiller e cam excesiv în caracterizarea lui Franz și a lui Karl. Însăși autorul a avut grije să motiveze aceasta: „Nu sunt ceea ce sunt decât printr'o exaltare a forțelor mele și adesea nu e firească”.

Astăzi, după un veac și jumătate povestea liberalismului lui Karl, care la urmă e învins de societatea pe care singur o pedepsise, intriga lui Franz precum și credulitatea artificială a bătrânului conte sunt astăzi uzate convingeri și neprecise.

A acțiunea intrigantului degenerat față de reacțiunea personajului libertin care este Karl, reliează situații forțate și chiar neverosimile.

În general spectacolul prezintă calități dramatice destul de accentuate și acestea au fost

realizate prin prezentarea piesei într'un cadru de ansamblu și de atmosferă strict necesară, pentru punerea în valoare a textului.

Aceasta chiar constituie o problemă de care se ocupă d. Ion Sahighian în mod special reușind s'o ducă la îndeplinire.

Astfel domnia sa, a făcut tot posibilul și pe cât permit elementele artistice și mijloacele materiale, să realizeze ansambluri bine disciplinate și atmosfere adecuate. D. Sahighian reușește o reprezentare pusă la punct. E reușită de asemeni montarea scenei cari denotă calități și cunoștințe deosebite.

Cu privire la actori, după cum am spus, toți interpreții fac parte din pleiada de artiști ce se ridică acum iar sub primele lor încercări se întrevăd talente cari vor ieși la iveală atunci când li se va da posibilitatea. Pentru moment efortul și contribuția tuturor merită toată lauda.

D. Grigoriu dela Teatrul Național reușește pe deplin dificila interpretare a rolului degeneratului intrigant.

D. Sireteanu în personajul Karl, manifestă în unele scene dela început o oarecare sfiială; cu timpul se pierde. În general distingem la d. Sireteanu un ton și un debit sigur. Toma Dimitriu în raletinianul Spiegelberg și Gh. Damiian în credinciosul Daniel sunt foarte nemești în rolurile lor. Remarcăm și pe d-ra Carmen Tăutu în Amalia, I. Dordea, C. Bădărău, P. Ștefănescu, N. Făgădaru și Focșăneanu a căror joc corect caracterizează pe toți interpreții acestei piese. Toți actorii și-au dat silința să nu iasă din indicațiile regisorului lor.

Astfel cum s'a prezentat drama romantică a lui Schiller, impresia generală e favorabilă, fiind bine primită și de publicul care a bine voit s'o vizioneze cât și de cronicile gazetelor.

SORIN ARMĂȘESCU

CDONICĂ ANTILICĂ

Undele

Din fizică știm că lumina este un fenomen ondulatoriu, tot așa sunetul, căldura, undele herțiene și multe altele. În cel ce urmează voi căuta să arăt ce loc ocupă fiecare din aceste fenomene în imensul ocean al undelor.

În anul 1845 Faraday a ajuns la convingerea că trebuie să existe un corp ipotetic pe care l-a numit eter. Acest corp ar exista pretindeni și cu ajutorul lui învățații au putut explica multe fenomene care până atunci erau nelămurite. Astfel Thomas Young și Augustin Fresnel au putut arăta că toate razele vizibile sau invizibile se propagă datorită eterului și sunt mișcări ondulatorii transversale pe direcția de propagare. Mai târziu la 1888 Heinrich Hertz dovedi că în eter există în afară de radiațiile cunoscute până atunci și alte feluri de raze cu lungimi de undă diferite, descoperise undele herțiene. Toate aceste raze ar avea o viteză de propagare învecinată de cea a luminii, adică 300.000 km. pe secundă. Astăzi omul cunoaște și poate să producă cele mai multe din aceste radiațiuni pe care le-a pus în slujba sa.

Vom trece acum în revistă undele și vom vedea ce întrebuințări a găsit omul pentru ele.

Cea mai mare lungime de undă întrebuințată este cea a curentului alternativ dela sector :

6.000.000 m., având o frecvență de 50 perioade pe secundă.

După aceasta urmează sunetele propriu zise a căror lungime de undă variază între 30.000 și 6.000.000 m.

Între 20.000 și 30.000 m. lungime de undă este o regiune de trecere între sunete și unde herțiene, care se împart în mai multe regiuni după lungimea de undă și după utilizare : între 2.000 și 20.000 m. sunt undele radiofonice lungi, între 200 și 2.000 m. sunt undele radiofonice mijlocii și între 20 și 200 m. sunt cuprinse undele scurte. Undele ultra scurte sunt între 10—20 m.

Dela 5 la 10 m, undele sunt rezervate televiziunii.

Medicina utilizează pentru scopurile ei undele între lungimile de undă 1 și 5 m. Scoborând și mai mult pe scara lungimilor de undă ajungem

la ultimele unde herțiene, undele centimetrice cuprinse între 10 și 1.000 mm. Acum urmează o regiune necunoscută încă cuprinsă între 1 și 10 mm. Trecând mai departe intrăm în domeniul opticii : razele infraroșii au lungimea de undă cuprinsă între 0,76 m. μ .¹⁾ și 342 m. u. ele sunt invizibile pentru noi, însă le putem simți, ele sunt raze calorifice. Razele vizibile sunt cuprinse între 0,40 și 0,76 m. u. Aici sunt cuprinse toate radiațiunile din spectru solar, roșu are lungimea de undă cea mai mare și violetul cea mai mică. Trecând de violet intrăm în domeniul razelor ultraviolete între 0,02 și 0,40 m. u. lungime de undă. Cu acestea ieșim din optică și intrăm în Radio-activitate. Radii emite raze cari au o lungime de undă cuprinsă între 0,005 și 0,02 m. u. Razele descoperite de Röntgen aveau o lungime de undă cuprinse între 0,000017 și 0,005 m. u. În acest interval se cuprind și razele catodice utilizate în televiziune. Mergând mai departe ajungem în domeniul ultimelor raze cunoscute razele cosmice cari au lungimea de undă mai mică decât 0,000017 m. u. Trebuie să amintesc, că diametrul unui atom de argon este de 0.000.004 m. u.

Din cele de mai sus reiese cât de imperfect este omul, el nu poate percepe cu simțurile sale decât sunetul, căldura și lumina, adică lungimi de undă cuprinse între 30.000 și 6.000.000 m., 0,76 și 342 m. u., 0,4 și 0,76 m. u.

Vedem cum de fiecare fel de radiațiuni este legat un capitol al fizicii.

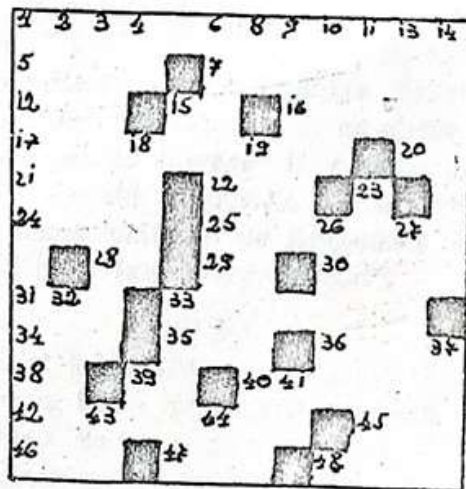
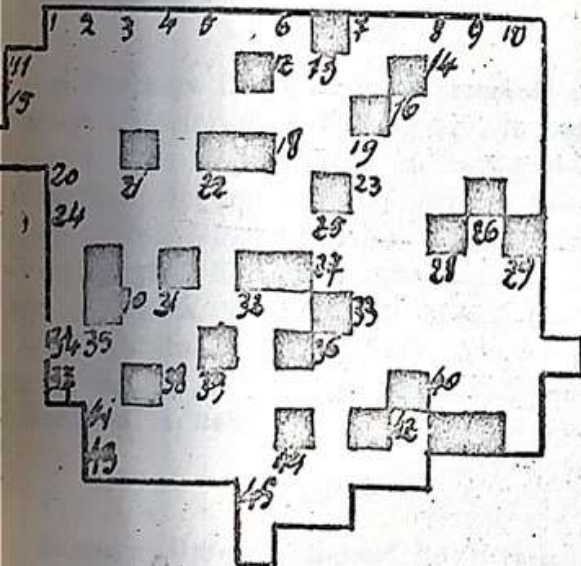
Se știe că frecvența fenomenelor ondulatorii crește când lungimea de undă scade. La lungimea de undă 6.000.000 m. avem frecvența de 50 perioade pe secundă la undele radiofonice ultra scurte, spre exemplu lungimea de undă 5 m., frecvența este considerabilă : 60 milioane pe secundă, dacă mergem mai departe vom ajunge la frecvențe cu adevărat uimitoare.

Toate cele enumerate sunt numai o foarte mică parte din ceea ce cunoaște omul despre diferitele feluri de radiațiuni, și cu toate acestea cunoaștem numai foarte puțin despre ele.

SCHWARK KURT

1) m. μ . = $\frac{1}{1000}$ m. m

JOCURILE Vlastarului

ORIZONTAL: 1) Capitala Siciliei. 7) Sfântă Fecioară-martiră născută la Palermo și oraș în Sicilia la n. S. Fratello. 11) Fluviu în Sicilia. 12) atăbani (contele). 14) de casă, de ducă. 15) Fluviu în Sicilia, se găsește lângă capul Schiso. 18) Oraș în Palestina. 20) Oraș în Estonia. 24) Oraș în Franța Seine-Inférieure. 27) Oraș în Sicilia la S. V. de Etna. 30) numele vechiu al capului Schiso. 33) Fluviu în Sicilia se găsește lângă Siracusa. 34) pictor olandez născut la Amsterdam (1603-1677). 36) Tăietură. 37) pronume nedeterminată (fr.). 38) ciopârțire. 40) ...ire. 41) Fiica lui Tancred. 43) oraș în S. V. Siciliei. 45) verb ajutător la infinitiv prezent, pers. III-a.

VERTICAL: 1) Munte lângă Palermo (600 m.). 2) Oraș în N. V. Siciliei. 3) soția lui Iacob și fiica lui Isaac. 4) cap muntos în sudul Siciliei unde Cartaginezii au fost învinși pe mare de Regulus. 5) Ret. 6) otrăvii. 7) măsură. 8) Sfântă, fiica lui Dagobert II. 9) oraș în S. V. Siciliei. 10) Spațiu în mijlocul unui amfiteatru sau circ. 11) Fac des Sicilienii. 13) Jos. 16) oraș în Sicilia la S. V. de Etna. 19) oraș în vechea Sicilia. 25) notă. 26) oraș în Belgia. 28) doi câte doi gemeni. 29) oraș în Belgia. 31) stejar, fag, mesteacăn. 32) cap spaniol. 35) oraș în Sicilia. 36) pictor englez. 39) fluviu în Siberia. 44) pronume germană.

ANTON MOISESCU

ORIZONTAL: 1) Localitate în Grecia. 5) Personajul principal în Othello. 7) Oraș în Turcia. 12) Lea. 15) Lucrez pământul. 16) Cum sunt ouăle? 17) Provinciile în Italia. 20) Ca la 15 oriz. 21) Care neagă pe Dumnezeu. 22) Comună în jud. Satu-Mare. 24) Taxăș. 25) Sculă. 28) Nota redacției. 29) Reflexiv. 30) Retor grec. 31) Echipă română de foot-ball. 33) Jumătate kilogram. 34) Nume de bărbat. 35) Taur (Olt). 36) Dau viață unei ființe. 38) Oală. 39) Bold. 40) Dacă-i pul un... 1 în coadă înseamnă că intri din nou. 42) Băutură alcoolică. 45) Filosof chinez. 46) Metal. 47) Epocă. 48) Citi.

VERTICAL: 1) Orașel în Spania. 2) Unul din Basarabi. 3) Personajul mitologic. 4) Interjecție. 6) Plată în Paris. 8) Măsură chineză. 9) Alb spre galben. 10) Râu în Jugo-Slavia. 11) Pune-i un c... în cap și are să însemne cupolă. 13) Liră otomană. 14) Vechiul nume al Cetății Albe. 15) Fluviu în Franța. 18) Bour. 19) Țară în Europa. 23) Port spaniol. 25) Sat în Jud. Sălaj. 27) A închinat paharul pentru cineva. 32) Arată durere și mirare. 33) Sfinte. 37) Tăia cu foarfecele. 39) La fel cu 15 vert. 41) Pronume. 43) Simbolul cromului. 44) Alifie.

INFORMAȚIUNI LITERARE**Conferințe**

La Fundația Dalles au loc săptămânal conferințe alcătuind un ciclu balzațian. În cadrul acestui ciclu de conferințe au vorbit d-nii: Alphonse Dupront, tratând despre Balzac-Omul, prof. Mihai D. Ralea despre Balzac-Sociolog, prof. Șerban Cioculescu despre Balzac și Femeea. Vor urma: d. Mircea Eliade: „Căutarea absolutului“, d. Tudor Vianu: „Estetica lui Balzac“, d. Ion Marin Sadoveanu: „Fantazia la Balzac“.

Reviste

Reapare „Universul literar“ într-o formă cu totul nouă și întrunind colaborările celor mai de seamă scriitori cât și a celor mai talentați dintre tineri. E destul pentru a ne da seama de calitatea acestei reviste, și de locul de frunte ce-l va ocupa desigur între publicațiile de acest fel, să pomenim numele d-lor Ionel Teodoreanu, Ion Pillat, Simion Stolnicu, Cicerone Teodorescu, Victor Popescu, Al. Paleologu, Traian Lalescu, Gheorghe Florian, C. Fântâneru, etc.

Șezători

La liceul nostru au avut lor următoarele șezători: cl. III B, în ziua de 22 Ianuarie 1938, sub conducerea d-lui prof. N. Hangea; s'au distins elevii: D. Rădulescu, cu o compoziție originală; P. Solacolu, solo de pian; Jecu E. cu o lectură din Victor Ion Popa; Trancotă G. cu o anecdotă de Th. Speranția; recitări din Coșbuc, elevii Simion A. și Lipcovic.

Cl. I. B., în ziua de 29 Ianuarie 1938, a dat o șezătoare cu ocazia căreia s'au distins elevii: Maltezianu V. cu o anecdotă de Th. Speranția; Ungureanu M. și Runes R. cu lecturi din P. Ispirescu; Silberman A. cu o lectură din Creangă și Wissner P. cu o anecdotă de Th. Speranția.

Diverse

Se recomandă elevilor colecția de autori clasici români, care apare sub auspiciile soc. „Prietenii Istoriei literare“ în condițiuni excelente, cu studii introductive făcute de cei mai de seamă profesori de specialitate, în editura „Tipografiile Române-Unite“.

*

Allăm că subcentrul premilitar nr. 23 care activează la liceul nostru sub comanda d-lui locotenent I. Baban va da o șezătoare muzicală la radio, sub conducerea d-lui sublt. Aslan.

*

Sub conducerea d-lui prof. Alfred Mamulea laboratorul de Științe Naturale al liceului nostru a fost complet reorganizat, achiziționându-se piese noi.

*

Sub conducerea d-lui prof. Ilie Almăjeanu s'a reluat activitatea secțiunii tinerimii a „Cruții Roșii“.

*

Sala de gimnastică a liceului nostru a fost înzestrată cu aparatele necesare cursului de educație fizică.

*

S'a primit la redacție revista „Mugurășii“ a liceului din Roșiori de Vede.

Informațiuni

La liceul nostru au început să se țină cursuri de preparare pentru bacalaureat, de către următorii domni profesori: Alex. Bogdan Ilie-zofia; Vasile V. Haneș, Româna; Gh. Popescu-Zimnicea, latina; Simionescu, matematici; N. Hangea, fizica. Deasemeni, d. prof. Eugen Teofănescu va începe un curs de geografie, în cadrul aceluiași preparării.

TIPOGRAFIA ZIARULUI
„UNIVERSUL“
BUCUREȘTI, I
Str. BREZOIANU Nr. 23-25
